

به ضمیمهٔ آزمون های ورودی
مدارس تیزهوشان از سال ۹۵ تا ۱۴۰۲
همراه با پاسخ تشریحی

نگاه نو

۹

فارسی نهم

سماح پیشرفته

جواد امیرسالاری

- بررسی نکات دستوری همهٔ اشعار و عبارات مهم هر درس برای تمامی دانش آموزان به ویژه مدارس شاهد، نمونه دولتی و تیزهوشان.
- ارائهٔ بیش از ۱۱۰۰ پرسش چهار گزینه ای تألیفی و نمونه دولتی به صورت درس به درس و موضوعی از سال ۹۵ تا ۱۴۰۲ همراه با پاسخ تشریحی.
- شرح تمامی ابیات و عبارات کتاب به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ارائهٔ سوالات تکمیلی، شامل نکته های زبانی، ادبی و مفهوم در پایان هر درس
- مجموعهٔ تاریخ ادبیات و واژگان کل کتاب به صورت یکپارچه
- ارائهٔ انواع لحن در فارسی نهم

نگاه نو

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فارسی نهم

(دوره اول متوسطه)

مجموعه کتاب های نگاه نو

نگاه

مؤلف جواد امیرسالاری

چون در تهیه ی مطالب این کتاب وقت و هزینه زیادی صرف شده است، بنابراین هر گونه کپی از مطالب آن یک نوع سرقت تلقی می شود و حرام و خلاف انسانیت است.

تقدیم می شود به همکاران ارجمندی که عاطفه سرشار و گرمای امید بخش وجودشان در این سردترین روزگاران، بهترین پشتیبان است.

هیچ شخص حقیقی یا حقوقی حق چاپ و نشر تمام یا بخشی از این کتاب را به هر صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و جزوه و یا حتی برداشت به صورت دست نویس ندارد و متخلفین به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمایت از مؤلفین و ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.	سرشناسه : امیرسالاری، جواد، ۱۳۳۹ عنوان و نام پدیدآور : فارسی نهم (دوره اول متوسطه) مؤلف: جواد امیرسالاری مشخصات نشر : شیراز: نگاه نو فرهنگ مشخصات ظاهری : ۴۰۸ ص. فروست : مجموعه کتاب های نگاه نو شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۳۸۷-۱-۶ وضعیت فهرست نویسی : فیپای مختصر چاپ یازدهم ۱۴۰۲ شماره کتابشناسی ملی : ۷۶۷۴۷۷۴
--	--

مجموعه کتابهای نگاه نو

فارسی نهم (دوره اول متوسطه)

مؤلف	..... جواد امیرسالاری
محل نشر	..... شیراز
ناشر	..... نگاه نو فرهنگ
نوبت چاپ	..... یازدهم-۱۴۰۲
شمارگان	..... ۲۰۰۰
شابک	..... ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۳۸۷-۱-۶
حروف نگار	..... عصمت اجاکه
ویراستار و صفحه آرا	..... حلیمه کاشانی
لیتوگرافی، چاپ و صحافی	..... سلمان فارسی قم
قیمت	..... ۳۲۰،۰۰۰ تومان

سامانه خرید اینترنتی: www.negahenow.com

همراه ناشر: ۰۹۱۷۳۰۱۶۰۸۵

توجه: چون در تهیه مطالب این کتاب وقت و هزینه زیادی صرف شده است، بنابراین هرگونه کپی و اسکن از تمام یا بخشی از صفحات کتاب و نشر آن در فضای مجازی یا حقیقی یک نوع «جرم و سرقت» و نادیده گرفتن حق مؤلف محسوب می شود.

فهرست

.....	مقدمه	.....	۴
.....	بارم بندی درس فارسی و املاي دوره اول متوسطه	.....	۵
.....	ستایش	.....	۶
.....	درس ۱ - آفرینش همه تنبیه خداوند دل است / حکایت : سفر	.....	۱۳
.....	درس ۲ - عجایب صنع حق تعالی / شعر خوانی: پرواز	.....	۲۶
.....	درس ۳ - مثل آینه، کار و شایستگی / حکایت : باغبان نیک اندیش	.....	۴۰
.....	درس ۴ - هم نشین / روان خوانی : دريچه های شکوفایی	.....	۵۱
.....	درس ۵ - آزاد	.....	۶۶
.....	درس ۶ - آداب زندگانی / حکایت : شو، خطر کن	.....	۶۸
.....	درس ۷ - پرتو امید	.....	۸۰
.....	درس ۸ - هم زیستی با مام میهن / شعر خوانی: دوران دیشی	.....	۸۹
.....	درس ۹ - راز موقیّت	.....	۱۰۳
.....	درس ۱۰ - آرشی دیگر / حکایت : نیک رایان	.....	۱۱۲
.....	درس ۱۱ - زن پارسا / روان خوانی : دروازه ای به آسمان	.....	۱۲۳
.....	درس ۱۲ - پیام آور رحمت / حکایت : سیرت سلمان	.....	۱۳۸
.....	درس ۱۳ - آشنای غریبان، میلاد گل	.....	۱۴۹
.....	درس ۱۴ - پیدای پنهان / شعر خوانی: بود قدر تو افزون از ملائک	.....	۱۵۹
.....	درس ۱۵ - درس آزاد / روان خوانی : بیت برک	.....	۱۷۴
.....	درس ۱۶ - آرزو	.....	۱۷۶
.....	درس ۱۷ - شازده کوچولو / روان خوانی : دو نقاش	.....	۱۸۳
.....	نیایش - بیا تا برآریم، دستی زد دل	.....	۱۹۴
.....	شرح احوال و آثار شاعران و نویسندگان	.....	۱۹۹
.....	واژه نامه	.....	۲۰۳
.....	انواع لحن در فارسی نهم	.....	۲۰۸
.....	پوشش های چهارگزینه ای (درس به درس)	.....	۲۱۲
.....	سؤالات آزمون ورودی مدارس نمونه دولتی سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ (به صورت موضوعی)	.....	۲۹۴
.....	سؤالات آزمون ورودی مدارس نمونه دولتی سال ۱۴۰۲	.....	۳۴۳
.....	سؤالات آزمون ورودی پایه دهم، دبیرستان های تیزهوشان سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۲	.....	۳۴۶
.....	پاسخ نامه تشریحی تمامی سؤالات	.....	۳۶۱

به نام خداوند جان و خرد کزین برتر اندیشه برنگذرد

سخنی با دانش آموزان و همکاران گرامی

به نام خدایی که به ما توفیق ادب بندگی داد تا از لطفش محروم نمانیم. به نام خدایی که زندگی با یاد او آسان می‌گردد و هیچ‌آغازی بی نام او انجام نپذیرد.

مجموعه ای که فرا روی شماست، با هدف ایجاد نگاه مثبت نسبت به ادبیات فارسی تهیه و تدوین شده است و سعی می‌کند در درک لذت و معرفت ادب فارسی یاریگر دانش آموزان باشد.

ویژگی های کتاب:

- ۱- مطالب کتاب به صورت درس به درس و سطر به سطر از نظر معنی، واژه، آرایه، دستور و مفهوم گزارش و شرح شده است.
- ۲- پاسخ سؤالات خودارزیابی و فعالیت های نوشتاری هر درس تهیه شده و در پاورقی همان صفحه سؤالات ارائه شده است.
- ۳- به منظور فعال شدن عزیزان دانش آموز در امر یادگیری و تقویت توانایی فهم و درک متن در پایان هر درس، تعدادی سؤال تألیفی با عنوان «سؤالات تکمیلی» با پاسخ تشریحی آمده است. این سؤالات مهم ترین نکات و مفاهیم هر درس را مورد سنجش قرار می دهند و توصیه می شود در مطالعه آن عنایت ویژه ای داشته باشند.
- ۴- نکات دستوری تمامی ابیات و عبارات متون دشوار، به طور گسترده شرح شده است. از آنجایی که گاهی مطالب مطرح شده، فراتر از اهداف هر درس است، به همین جهت در پاورقی هر صفحه با ذکر شماره بیت یا عبارت، بیان شده است. لازم به تذکر است که دانستن و مطالعه همه نکات ذکر شده، الزامی نیست. هر دانش آموز می تواند به فراخور اطلاعات دستوری خود و یا انتظارات دبیر محترم کلاس از این نکات بهره برداری نماید.
- ۵- تاریخ ادبیات و واژگان کل کتاب علاوه بر شرح و توضیح در درس مربوط، به صورت جدول نموداری به کتاب افزوده شده است. این امر موجب ساده کردن امر آموزش در ایام امتحانات خواهد شد.
- ۶- در بخش دوم کتاب، ابتدا تعداد ۶۵۰ پرسش چهار گزینه ای تألیفی و یا نمونه دولتی به صورت درس به درس در حوزه های سه گانه آمده است و سپس تعداد ۳۸۰ سؤال آزمون ورودی مدارس نمونه دولتی سال ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ تمامی استان های کشور به صورت موضوعی آورده شده است. در پایان کتاب برای آشنایی با سؤالات آزمون ورودی دبیرستان های تیزهوشان هشت نمونه از سؤالات (۱۳۹۵ تا ۱۴۰۲) عیناً با پاسخ تشریحی تمامی سؤالات آمده است.
- ۷- از آنجایی که فعالیت های بخش «گفت و گو» مربوط به قلمرو مهارت های گفتاری زبان است بنابراین از نوشتن پاسخ در این بخش خودداری شده است تا فرصت پرورش سخن گفتن در کلاس درس فراهم آید.

در پایان از همسر مهربانم، سرکار خانم حلیمه کاشانی سپاس ها دارم که اوقاتی را که باید به او اختصاص می یافت، با همراهی خود، صرف ویرایش و صفحه آرایی این کتاب کرد، خدش در همه حال از بلا ننگه دارد! در خاتمه این گفتار باید بگویم که اگر حسن و فایده ای در این کار باشد، نتیجه همراهی همه همکارانی است که از یاری و همفکری خود دریغ نکردند به ویژه همکار و دوست گرامی جناب آقای سید مصطفی حسینی آزاد که در ارسال سؤالات آزمون های ورودی مدارس نمونه دولتی و نیز بازخوانی نکات دستوری درس ها قبل از مرحله چاپ، با اینجانب همکاری نمودند، راهنمایی ها و تذکرات همکاران فهیم و دانا بی شک در تکمیل و ارتقای این کتاب سودمند خواهد بود.

«جواد امیرسالاری»

نوع آزمون و ارزشیابی	مواد درسی	ساعات	
شفاهی - کتبی	۱- فارسی	۲	۴
کتبی	۲- املا		
کتبی	۳- نگارش	۲	

ارزشیابی آزمون های مستمر و پایانی درس های «فارسی و «املا» به شرح زیر است:

۱- بarm بندی فارسی (کتبی - شفاهی): ۲۰ نمره

الف) ارزشیابی مستمر: ۲۰ نمره

ب) ارزشیابی پایانی: ۱۰ نمره کتبی + ۱۰ نمره شفاهی = ۲۰ نمره

ارزشیابی پایانی درس فارسی (۱۰ نمره)

شهریور	نوبت دوم (شهریور)		نوبت اول	موضوع
	نیمه دوم کتاب	نیمه اول کتاب		
۲/۵	۱/۵	۱	۲/۵	معنی و مفهوم شعر و نثر
۱	/۵	۰/۵	۱	معنی واژه
۲/۵	۱/۵	۱	۲/۵	درک مطلب
۱/۵	۱	۰/۵	۱/۵	دانش های زبانی
۱/۵	۱	/۵	۱/۵	دانش های ادبی
۱	/۵	/۵	۱	تاریخ ادبیات
۱۰	۱۰		۱۰	جمع

یادآوری

- معنی و مفهوم شعر و نثر شامل برگردان ساده و روانِ متون نظم و نثر، مطابق با الگوی ساخت جمله در زبان فارسی معیار است.
- معنی واژه ها در «بافت» متن پرسیده شود.
- درک مطلب شامل درک و دریافت مفاهیم و پیام متون نظم و نثر، کشف ارتباط معنایی متون و نقد، تفسیر و تحلیل آنهاست.
- دانش های زبانی شامل مجموعه آموزه های زبانی است که در بخش «دانش زبانی» کتاب فارسی هر پایه تحصیلی آمده است؛ نظیر تشخیص و به کارگیری جمله و اجزای آن، زمان افعال، گروه اسمی و وابسته ها، روابط هم نشینی در زبان فارسی معیار و ...
- دانش های ادبی شامل مجموعه آموزه های ادبی است که در بخش «دانش ادبی» کتاب فارسی هر پایه تحصیلی آمده است؛ نظیر تضاد، تشبیه، کنایه، تلمیح، تخلص، قالب های شعری، پرسش انکاری، داستان های رمزی و نمادین، ردیف، ادبیات تعلیمی و ...
- تاریخ ادبیات مجموعه ای از آموزه هایی است که به معرفی آثار و صاحبان آن می پردازد.

۲- بarm بندی املا: کتبی (۲۰ نمره)

- ارزشیابی فرایندی (مستمر)، ۲۰ نمره (املای تقریری، فعالیت های املایی بخش نوشتن و پرسش های معلّم ساخته)

- ارزشیابی پایانی، ۲۰ نمره (املای تقریری)

* نمره نهایی: میانگین ارزشیابی فرایندی و پایانی (۲۰ = ۲: ۲۰ + ۲۰)

یادآوری: املای فرایندی همیشه از درس خوانده شده نیست. می توان از درس های پیشین و حتی دیگر کتاب های درسی همان

پایه نیز املا گفت. - تشدید اهمیت املایی ندارد.

- گسسته یا پیوسته نویسی واژه هایی که ساخت ترکیبی دارند (کتابخانه یا کتاب خانه) یکسان است و اهمیت املایی ندارد.

ستایش

ملکا ذکر تو گویم که تو پاکی و خدایی

نروم جز به همان ره که توأم راه، نمایی سنایی غزنوی

معنی: ای خدا تو را یاد می کنم زیرا تو پاک و پروردگار هستی تنها به همان راهی می روم که تو آن راه را به من نشان می دهی.

واژگان: مَلِک: خداوند   ذِکْر: یاد کردن   نمایی: نشان می دهی

آرایه های ادبی: واج آرایبی: تکرار واج های «ا»، «ر» و «م»

تلمیح: مصراع دوم اشاره به آیه قرآن: «إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ»

تعداد جمله: ۶   ملکا ذکر تو گویم که تو پاکی و تو خدایی   جز به همان ره نروم که توأم راه نمایی

نقش کلمه: مَلِک ← منادا (شبه جمله) «ا» ← حرف ندا   ذِکْر تو/ راه (دوم) ← مفعول

پاک/ خدا ← مسند   جز ← قید   همان راه ← متمم   م (به من) ← متمم

نوع فعل: ی (= هستی) ← فعل اسنادی   نروم (= نمی روم) / نمایی (= می نمایی) ← مضارع اخباری

ترکیب وصفی ← همان راه

ستایش: به نام خداوند جان و خرد

قابل توجه: نکات دستوری ذکر شده در پاورقی‌های هر درس، فراتر از اهداف کتاب درسی است و ویژه دانش‌آموزانی است که به مطالب دستوری دشوار علاقه‌مند هستند و در نظر دارند پایه دستوری خود را بیش از حد تعیین شده بالا ببرند.

قالب شعر: مثنوی **شرح ابیات** «شاهنامه»، فردوسی

۱ به نام خداوند جان و خرد کزین برتر اندیشه بر نگذرد^۱

معنی: به نام آفریننده روح و عقل، سخن را شروع می‌کنم زیرا اندیشه آدمی بالاتر از این وصف نمی‌تواند برود.

واژگان: جان: روح خرد: عقل کزین: که از این برتر: بالاتر

آرایه ادبی: مراعات نظیر: جان، خرد و اندیشه واج آرایه: تکرار واج «ر» در مصراع دوم

۲ خداوند نام و خداوند جای خداوند روزی ده ره نمای^۲

معنی: او صاحب اسما و صفات و آفریدگار مکان و هستی است و روزی دهنده و راهنمای همه موجودات است.

در مصراع دوم به صفت «رزاق بودن» و «هدایتگری خداوند» اشاره شده است.

واژگان: خداوند: صاحب، آفریدگار روزی ده: روزی دهنده رهنمای: راهنمایی کننده

آرایه ادبی: واج آرایه: تکرار «-» و «ن» تلمیح: اشاره به آیه «وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» تکرار: واژه خداوند

۳ خداوند کیوان و گردان سپهر فروزنده ماه و ناهید و مهر^۳

معنی: او آفریننده سیاره کیوان و آسمان گردنده است. روشنی دهنده خورشید و ماه و ستاره زهره است.

نکته: «گردان سپهر» ← مردمان گذشته، معتقد بودند، زمین ثابت است و آسمان و ستارگان و خورشید دور آن می‌چرخند.

واژگان: کیوان: یکی از سیارات منظومه شمسی (نام دیگر آن زحل است) گردان: گردنده

سپهر: آسمان فروزنده: روشنی دهنده ناهید: ستاره زهره مهر*: خورشید

آرایه ادبی: مراعات نظیر: کیوان، سپهر، ماه، ناهید، مهر واج آرایه: تکرار واج «ه»

۱- تعداد جمله: ۲ به نام خداوند جان و خرد (سخن را شروع می‌کنم) / که اندیشه، برتر از این، بر نگذرد

موارد حذف ← در مصراع اول، حذف فعل و مفعول به قرینه معنوی **نوع ساخت:** مشتق ← اندیشه (اندیش (بن مضارع) + ه)

نوع کلمه: این: ضمیر (مرجع «این»: خداوند، خالق جان و خرد است.) **نوع فعل:** بر نگذرد (بر نمی‌گذرد) ← مضارع اخباری

ترکیب اضافی ← نام خداوند / خداوند جان / خداوند خرد **نقش کلمه:** نام ← متمم اندیشه ← نهاد که (زیرا) ← حرف ربط

۲- تعداد جمله: ۲ [او] خداوند نام و خداوند جای [است] [او] خداوند روزی ده ره نمای [است]

موارد حذف ← در هر دو جمله حذف نهاد و فعل به قرینه معنوی

نوع ساخت: روزی ده (روز + ی + ده) ← مشتق - مرکب ره نمای (ره + نمای) ← مرکب

نوع ترکیب: اضافی ← خداوند نام / خداوند جای وصفی ← خداوند روزی ده / خداوند ره نمای

۳- تعداد جمله: ۲ [او] خداوند کیوان و گردان سپهر [است] [او] فروزنده ماه و ناهید و مهر [است]

موارد حذف ← در هر دو جمله، حذف نهاد و فعل به قرینه معنوی **نوع ترکیب:** وصفی مقلوب ← گردان سپهر (سپهر گردان)

نوع ساخت: گردان (گرد + ان) / فروزنده (فروز + نده) ← مشتق (فروزنده در اینجا صفت جانشین اسم و هسته گروه اسمی است.)

ترکیب اضافی ← خداوند کیوان / خداوند سپهر / فروزنده ماه / فروزنده ناهید / فروزنده مهر

تذکر: «ماه» مضاف الیه است. ناهید و مهر نیز با حرف «و» به کلمه قبل از خود معطوف شده و مضاف الیه به شمار می‌روند.

۴ به بینندگان، آفریننده را نبینی، مرنجان دو بیننده را^۴

معنی: با چشم‌های خداوند را نمی توانی ببینی، پس چشمانت را برای این کار آزار نده.

مفهوم: خداوند را با چشم های ظاهری نمی توان دید و درک کرد.

واژگان: بیننده*، چشم، کسی که می بیند. مرنجان: آزار مده

آرایه ادبی: واج آرایبی: تکرار واج «ن» و «ب» تلمیح: اشاره به آیه قرآن (لا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَ هُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ)

۵ نیابد بدو نیز، اندیشه راه که او برتر از نام و از جایگاه^۵

معنی: فکر و اندیشه آدمی به ذات او پی نمی برد زیرا او برتر از آن است که بتوان نام و جایگاهی را به او نسبت داد.

مفهوم: انسان از درک و شناخت کامل حق، ناتوان است.

آرایه ادبی: کنایه: راه یافتن (پی بردن) تشخیص: برای اندیشه مثل انسانی تصور شده که به ذات خدا نمی تواند پی ببرد.

۶ ستودن نداند کس او را چو هست میان بندگی را بیايدت بست^۶

معنی: کسی نمی تواند خدا را آن گونه که هست، ستایش کند، باید برای پرستش خداوند آماده شوی.

واژگان: ستودن*، ستایش کردن نداند: نمی تواند میان*، کمر

آرایه ادبی: کنایه: میان بستن (آماده شدن) جناس ناقص: هست و بست واج آرایبی: تکرار واج «س» و «ن»

۷ توانا بود هر که دانا بود ز دانش دل پیر برنا بود^۷

معنی: هر کس که از عقل و علم برخوردار باشد، نیرومند است. با دانش، دل انسان پیر، جوان می شود.

واژگان: توانا: نیرومند دانا: عاقل، دارای علم برنا: جوان

آرایه ادبی: تضاد: پیر و برنا واج آرایبی: تکرار واج «ن»

۴- تعداد جمله: ۲ به بینندگان، آفریننده را نبینی دو بیننده را مرنجان

موارد حذف ← حذف نهاد (تو) در هر دو جمله به قرینه لفظی **نقش کلمه:** بینندگان ← متمم آفریننده/ دو بیننده ← مفعول

نوع فعل: نبینی (= نمی بینی) ← مضارع اخباری مرنجان ← فعل امر منفی **نوع وابسته:** ← دو: وابسته پیشین (صفت شمارشی)

نوع ساخت: مشتق ← آفریننده (آفرین + نده) / بیننده (بین + نده)

۵- تعداد جمله: ۲ اندیشه بدو (به او) نیز راه نیابد که (زیرا) او برتر از نام و از جایگاه [است]

موارد حذف ← در مصراع دوم، فعل «است» به قرینه معنوی حذف شده است.

نقش کلمه: اندیشه ← نهاد او ← در مصراع اول، متمم و در مصراع دوم، نهاد برتر ← مسند نام / جایگاه ← متمم

نوع ساخت: مشتق ← جایگاه (جای + گاه) / اندیشه (اندیش + ه) **نوع فعل:** ← راه نیابد (= راه نمی یابد): مضارع اخباری

۶- تعداد جمله: ۳ کس او را چو هست، نداند ستودن میان بندگی را بیايدت بست

نوع فعل: نداند ستودن ← فعل استثنایی قدیمی **نوع ساخت:** مشتق ← بندگی (بند + ی)

نوع کلمه: «را» ← حرف اضافه در معنای «برای» (بندگی را ← برای بندگی) «چو» ← حرف ربط در معنای «آن گونه که»

۷- تعداد جمله: ۳ هر که دانا بود، [او] توانا بود دل پیر، از دانش برنا بود

موارد حذف ← حذف نهاد (او) در جمله دوم **نوع ساخت:** مشتق ← توانا (توان + ا) / دانا (دان + ا) / دانش (دان + ش)

نقش کلمه: هر که / دل پیر ← نهاد دانا / توانا / برنا ← مسند دانش ← متمم

قابل توجه: علامت ستاره در کنار واژه ها بیانگر این نکته است که این لغات در واژه نامه کتاب معنا شده اند و اهمیت بیشتری دارند.

سؤالات تکمیلی

دانش‌های زبانی

- ۱- در ابیات زیر معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.
- الف) ستودن نداند کس او را چو هست میان بندگی را ببايَدت جست
ب) خداوند کیوان و گردان سپهر فروزنده ماه و ناهید و مه‌ر
- ۲- در بیت «توانا بود هر که دانا بود / ز دانش دل پیر، برنا بود» واژگان هم‌خانواده و متضاد را مشخص کنید.
- ۳- تفاوت معنایی واژه «مَلِک» را در دو مصراع زیر بررسی کنید.
- الف) مَلِک، ذکر تو گویم که تو پاکی و خدایی (ب) مَلِک، جور (ستم) مکن چون به جوار تو دریم
- ۴- در ابیات زیر معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.
- الف) فلک را کرده گردان بر سر خاک زمین را جای گردشگاه افلاک
ب) ز شوق وصل آن، تابنده خورشید به بزم چرخ، رقصان گشت ناهِید
- ۵- در بیت‌های زیر واژه «چو» را از نظر کاربرد معنایی بررسی کنید.
- الف) ستودن نداند کس او را چو هست میان بندگی را ببايَدت بست
ب) چو خورشید تابان برآمد ز کوه برفتند گردان، همه هم گروه
- ۶- از میان کلمات داخل پرانتز، کدام معنی را برای واژه «بیننده» مناسب می‌دانید؟ (چشم / مشاهده‌کننده)
- بِه بینندگان، آفریننده را نبینی، مرنجان دو بیننده را
- ۷- برای واژه‌های «ذکر، بیننده»، سه هم‌خانواده بنویسید.
- ۸- تفاوت معنایی واژه «میان» را در بیت زیر بیان نمایید.
- غایت کام و دولت آن است آنکه به خدمت رسید بنده، میانِ بندگان، بسته میان به چاکری
- ۹- درباره کاربرد کلمه «را» در بیت زیر توضیح دهید.
- ستودن نداند کس او را چو هست میان بندگی را ببايَدت بست
- ۱۰- در مصراع دوم بیت زیر، نهاد را مشخص کنید.
- بِه نام خداوند جان و خرد کزین برتر اندیشه برنگذرد
- ۱۱- در مصراع «نروم جز به همان ره که توأم راه نمایی» یک صفت پیشین بیابید و به نوع آن اشاره کنید.
- ۱۲- در مصراع «مَلِکَا ذکر تو گویم که تو پاکی و خدایی»، نقش دستوری کلمات مشخص شده را بنویسید.
- ۱۳- در مصراع «نیابد بدو نیز، اندیشه راه» نهاد و متمم را نشان دهید.
- ۱۴- بیت زیر چند جمله است؟ جمله‌ها را جداگانه مشخص کنید.
- «مَلِکَا ذکر تو گویم که تو پاکی و خدایی نروم جز به همان ره که توأم راه، نمایی»

دانش‌های ادبی

- ۱۵- در بیت «توانا بود هر که دانا بود / ز دانش، دل پیر برنا بود» ردیف و قافیه را مشخص کنید.
- ۱۶- در بیت زیر کدام واژه‌ها با کلمه «کیوان» مراعات نظیر هستند؟
 «ز گرز تو خورشید، گریان شود / ز تیغ تو، ناهید، بریان شود»
- ۱۷- در بیت «نیابد بدو نیز، اندیشه راه / که او برتر از نام و از جایگاه» کنایه را پیدا کنید و مفهوم آن را بنویسید.
- ۱۸- آیا بیت «خداوند نام و خداوند جان / خداوند روزی ده رهنمای» نمونه مناسبی برای آرایه تکرار است؟ چرا؟
- ۱۹- در بیت زیر دو واج بیابید که آرایه «واج آرایی» ایجاد کرده است.
 «ستودن نداند کس او را چو هست / میان بندگی را ببايدت بست»
- ۲۰- شاعر در بیت زیر از آیه قرآن بهره گرفته است؛ این بهره‌گیری کدام آرایه ادبی را ایجاد کرده است؟
 «به بینندگان، آفریننده را / نبینی، مرجان دو بیننده را»
- ۲۱- بیت زیر در چه قالبی سروده شده است؟ چرا؟
 «جز او را مخوان کردگار سپهر / فروزنده ماه و ناهید و مهر»
- ۲۲- در بیت زیر میان چه کلماتی آرایه جناس ناقص برقرار است؟
 «ستودن نداند کس او را چو هست / میان بندگی را ببايدت بست»

درک مطلب

- ۲۳- شاعر در بیت زیر بر چه موضوعی تأکید کرده است؟
 توانا بود هر که دانا بود / ز دانش دل پیر برنا بود
- ۲۴- در بیت زیر «میان بستن» کنایه از چیست؟ و برای چه کاری باید میان بست؟
 ستودن نداند کس او را چو هست / میان بندگی را ببايدت بست
- ۲۵- در مصراع دوم بیت زیر به کدام صفات خداوند اشاره شده است؟
 خداوند نام و خداوند جای / خداوند روزی ده رهنمای
- ۲۶- در بیت «به نام خداوند جان و خرد / کزین برتر اندیشه بر نگذرد» مرجع ضمیر «این» چیست؟
- ۲۷- با توجه به بیت زیر، نهایت اندیشه آدمی در توصیف خداوند تا چه حدی است؟
 به نام خداوند جان و خرد / کزین برتر اندیشه بر نگذرد
- ۲۸- ترکیب «گردان سپهر» در بیت «خداوند کیوان و گردان سپهر / فروزنده ماه و ناهید و مهر» به کدام اعتقاد گذشتگان اشاره دارد؟
- ۲۹- در مصراع «نیابد بدو نیز، اندیشه راه» بر چه چیزی تأکید شده است؟
- ۳۰- مفهوم بیت «به بینندگان، آفریننده را / نبینی، مرجان دو بیننده را» چیست؟

پاسخ سؤالات تکمیلی

- ۱- الف) ستودن: ستایش کردن
 ۲- هم‌خانواده: دانا و دانش
 ۳- الف) خدا (ملکا: خدایا)
 ۴- الف) گردان: گردنده
 ۵- الف) آن گونه که
 ۶- چشم
 ۷- ذکر ← تذکر، مذکور، ذاکر
 ۸- میان (اول) ← وسط
 ۹- در مصراع اول نشانهٔ مفعول است و در مصراع دوم، حرف اضافه در معنای «برای»
 ۱۰- اندیشه
 ۱۱- همان ← صفت اشاره
 ۱۲- ذکر ← مفعول
 ۱۳- نهاد ← اندیشه
 ۱۴- شش جمله: ملکا، ذکر تو گویم که تو پاکی و خدایی نروم جز به همان ره که توأم راه، نمایی
 ۱۵- ردیف ← بود
 ۱۶- خورشید و ناهید
 ۱۷- «راه یافتن» کنایه از «پی بردن»
 ۱۸- بلی زیرا واژهٔ «خداوند» به معنی آفریدگار در مصراع اول و دوم، تکرار شده است.
 ۱۹- «س» و «ن»
 ۲۰- تلمیح
 ۲۱- مثنوی زیرا در این بیت، هر دو مصراع، هم‌قافیه هستند.
 ۲۲- هست و بست
 ۲۳- اهمیت علم و دانش و آگاهی
 ۲۴- «میان بستن» کنایه از آماده شدن است. و برای پرستش خداوند باید خود را آماده کرد.
 ۲۵- رزاق بودن، هدایتگری
 ۲۶- اینکه خداوند، خالق جان و خرد است.
 ۲۷- تا حدی که در یابد خداوند، آفرینندهٔ جان و خرد است.
 ۲۸- به این اعتقاد که زمین، ثابت است و آسمان و خورشید، دور زمین می‌گردند.
 ۲۹- ناتوانی اندیشهٔ آدمی از پی بردن به ذات الهی.
 ۳۰- خداوند را با چشم ظاهر نمی‌توان دید.

فصل اوّل

زیبایی آفرینش

دیده ای نیست نبیند رخ زیبای تو را

نیست گوشى که همى نشنود آواى تو را

امام خمینی «قُدّس سِرّه»

معنی: چشمی وجود ندارد که چهره زیبای تو را نبیند و گوشى وجود ندارد که صدای تو را نشنود.

واژگان: دیده: چشم آوا: صدا

آرایه‌های ادبی: مراعات نظیر: دیده، رخ، گوش / گوش و آوا تکرار: واژه‌های «نیست» و «تو»

تو را: ردیف زیبا و آوا: کلمات قافیه

تعداد جمله: ۴ جمله دیده ای نیست که رخ زیبای تو را نبیند

گوشى نیست که آواى تو را همى نشنود

نقش کلمه: دیده ای / گوشى ← نهاد رخ زیبای تو / آواى تو ← مفعول

نوع ترکیب: وصفی ← رخ زیبا اضافی ← رخ تو / آواى تو

نوع فعل: نیست ← غیر اسنادی در معنای «وجود ندارد» نبیند / نشنود ← مضارع التزامی

درس اول: آفرینش همه تنبیه خداوند دل است

قالب شعر: قصیده

شرح آیات

شاعر: سعدی

۱ بامدادی که تفاوت نکند لیل و نهار خوش بود دامن صحرا و تماشای بهار^۱**معنی:** صبح روز اول بهار که طول شب و روز یکسان است، پهنه دشت و تماشای زیبایی های بهار، لذت بخش است.**نکته:** تفاوت نکردن لیل و نهار به یکسانی طول شب و روز در اول بهار و اول پاییز اشاره دارد.**واژگان:** بامداد: صبح زود لیل: شب نهار: روز دامن: گستره، پهنه**آرایه های ادبی:** تضاد: لیل و نهار جناس ناقص: نهار و بهار مراعات نظیر: بامداد، لیل و نهار۲ آفرینش همه تنبیه خداوند دل است دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار^۲**معنی:** آفریده ها، همگی، وسیله ای برای آگاه ساختن انسان های صاحب دل است. کسی که با دیدن این همه آفریده به وجود خداوند اعتراف نمی کند، احساس و عاطفه و معرفت ندارد.**نکته:** منظور از «دل نداشتن»: احساس و عاطفه و معرفت نداشتن**واژگان:** آفرینش: آفریده ها تنبیه*: هوشیار کردن، آگاه کردن کسی برای کاری خداوند دل: صاحب دل اقرار: اعتراف**آرایه های ادبی:** واج آرایی: تکرار واج «د» جناس تام: خداوند (صاحب) و خداوند (الله) تکرار: واژه «ندارد»۳ این همه نقش عجب، بر در و دیوار وجود هر که فکرت نکند، نقش بود بر دیوار^۳**معنی:** این همه تصویرهای شگفت انگیز در عالم هستی (است)، هر کس به خالق آن ها فکر نکند، مانند تصویر روی دیوار است.**واژگان:** نقش: تصویر عجب: عجیب، شگفت آور وجود: هستی فکرت کردن: اندیشیدن**آرایه های ادبی:** تشبیه: شخصی که به خالق عالم هستی نمی اندیشد به تصویر روی دیوار مانند شده است.

۱- تعداد جمله: ۲ بامدادی که لیل و نهار تفاوت نکند دامن صحرا و تماشای بهار خوش بود

نقش کلمه: بامداد ← قید زمان لیل و نهار / دامن صحرا و تماشای بهار ← نهاد خوش ← مسند**نوع فعل:** تفاوت نکند (= تفاوت نمی کند) ← مضارع اخباری بود ← مضارع اخباری**وابسته های پسین:** صحرا / بهار ← مضاف الیه ترکیب اضافی ← دامن صحرا / تماشای بهار

۲- تعداد جمله: ۳ آفرینش همه تنبیه خداوند دل است که (= کسی که) به خداوند اقرار ندارد، آن کس دل ندارد.

نقش کلمه: آفرینش / که (کسی که) ← نهاد تنبیه خداوند دل ← مسند خداوند (مضارع دوم) ← متمم

همه ← قید (تذکر: نظر برخی از همکاران، «همه» ← بدل، در سال های بعد با «نقش تبعی بدل» آشنا خواهید شد).

نوع ساخت: آفرینش (آفرین + ش) ← مشتق ترکیب اضافی ← خداوند دل / تنبیه خداوند**موارد حذف:** حذف نهاد (آن کس) در جمله «دل ندارد» به قرینه لفظی **نوع کلمه:** که (=کسی که) ← ضمیر مبهم

۳- تعداد جمله: ۳ این همه نقش عجب، بر در و دیوار وجود است، هر که فکرت نکند، او نقش بر دیوار بود.

نقش کلمه: نقش عجب / هر که ← نهاد در و دیوار / دیوار ← متمم نقش (مضارع دوم) ← مسند**نوع فعل:** فکرت نکند ← مضارع التزامی **نوع ترکیب:** وصفی ← این همه نقش / نقش عجب اضافی ← در و دیوار وجود**وابسته های پیشین:** این همه ← صفت مبهم **وابسته های پسین:** عجب ← صفت وجود ← مضاف الیه**تذکر:** «ت» در «فکرت» جزء مصدر «فکرت کردن» است، با ضمیر متصل اشتباه نشود.

«هر» در «هر که» جزء خود کلمه است و روی هم، کلمه «هر که»، ضمیر مبهم است که در این بیت نقش نهادی دارد.

۴ کوه و دریا و درختان، همه در تسبیح اند نه همه مُستمعی، فهم کنند این اسرار^۴

معنی: همه موجودات در حال نیایش خداوند هستند، اما هر شنونده ای این رازها را درک نمی کند.

نکته: منظور از «اسرار» نیایش و تسبیح کردن همه موجودات.

واژگان: تسبیح*: نیایش کردن، خداوند را به پاکی یاد کردن. مُستمع: شنونده اسرار: رازها

آرایه‌های ادبی: مراعات نظیر: کوه و دریا و درختان تشخیص: کوه و دریا در حال تسبیح و نیایش هستند.

تلمیح: اشاره به آیه، تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ: آنچه در آسمان‌های هفت گانه و زمین است، خدا را تسبیح می کنند.

۵ خبرت هست که مرغان سحر می گویند: آخر ای خفته، سر از خواب جهالت بردار؟^۵

معنی: آیا تو خبر داری که پرندگان سحری می گویند: ای انسان غافل، سرانجام از خواب نادانی برخیز.

واژگان: مرغان: پرندگان آخر: سرانجام خفته: غافل، بی خبر جهالت: نادانی

آرایه‌های ادبی: مراعات نظیر: خواب، سحر و خفته تشبیه: جهالت به خواب مانند شده است

جناس ناقص: سر و سحر کنایه: سر برداشتن (برخاستن) واج آرایی: تکرار واج «خ»

تشخیص: ویژگی سخن گفتن به مرغان نسبت داده شده است.

۶ تا کی آخرِ چو بنفشه سرِ غفلت در پیش؟ حیف باشد که تو در خوابی و نرگس، بیدار^۶

معنی: عاقبت چه قدر می خواهی مثل گل بنفشه سرت را به نشانه غفلت در زیر بیندازی؟ حیف باشد که تو در خواب غفلت هستی و گل نرگس بیدار و آگاه است.

واژگان: تا کی: چه قدر آخر: عاقبت بنفشه: نوعی گل غفلت: بی خبری پیش: پایین، زیر نرگس: نوعی گل

آرایه‌های ادبی: مراعات نظیر: بنفشه و نرگس تشبیه: [تو] چو بنفشه تشخیص: بیدار بودن گل نرگس

جناس ناقص: سر و در تضاد: خواب و بیدار کنایه: سر غفلت در پیش داشتن (بی خبری)

نماد: بنفشه (غفلت و بی خبری)، نرگس (آگاهی و بینایی)

۴- تعداد جمله: ۲ کوه و دریا و درختان همه در تسبیح هستند همه مُستمعی، این اسرار فهم نمی کنند

نقش کلمه: کوه و ... / مستمع ← نهاد در تسبیح (حرف اضافه + اسم) ← مسند اسرار ← مفعول

همه (اول) ← قید (تذکر: نظر برخی از همکاران، «همه» ← بدل، در سال‌های بعد با «نقش تبعی بدل» آشنا خواهید شد.)

نوع فعل: اند (مخفف فعل هستند) ← فعل اسنادی فهم کنند (=فهم می کنند) ← مضارع اخباری

وابسته‌های پیشین: همه (دوم) ← صفت مبهم این ← صفت اشاره ترکیب‌های وصفی ← همه مستمع / این اسرار

نوع کلمه: «نه» در اینجا، کلمه منفی ساز فعل است که در آغاز جمله قرار گرفته است.

۵- تعداد جمله: ۴ خبرت هست که مرغان سحر می گویند ای خفته، [تو] آخر از خواب جهالت سر بردار؟

نوع کلمه: که ← حرف ربط ای ← حرف ندا خفته ← صفت جانشین اسم نوع پرسش: استفهام انکاری

نقش کلمه: مرغان ← نهاد مصراع دوم ← مفعول (برای فعل می گویند) خفته ← منادا آخر ← قید خواب ← متمم

نوع فعل: هست ← فعل غیر اسنادی می گویند ← مضارع اخباری سر بردار ← فعل امر

وابسته‌های پیشین: سحر / جهالت ← مضاف الیه ترکیب‌های اضافی ← خواب جهالت / مرغان سحر

۶- تعداد جمله: ۴ [تو] تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش (داری) حیف باشد که تو در خوابی نرگس بیدار [است]

نقش کلمه ← تا کی / آخر ← قید بنفشه / پیش ← متمم سر ← مفعول در خواب / بیدار ← مسند تو / نرگس ← نهاد

حیف ← مسند (کل عبارت بعد از «باشد»، نهاد برای حیف) نوع فعل: «ی» در خوابی (= هستی) / باشد ← فعل اسنادی

وابسته‌های پیشین: غفلت ← مضاف الیه ترکیب‌های اضافی ← سر غفلت نوع پرسش: استفهام انکاری

شرح احوال و آثار شاعران و نویسندگان

- ۱- شاعر و عارف معروف ایرانی در قرن ششم.
- ۲- در آغاز، شاعری مدّاح بود؛ ولی تغییر حال داد و به عرفان روی آورد.
- ۳- آثار: حقیقة الحقیقة، سیرالعباد الی المعاد، کارنامه بلخ
- ۱- او در روستای «باز» واقع در منطقه توس خراسان در قرن چهارم به دنیا آمد.
- ۲- ۲۵ یا ۳۰ سال برای سرودن «شاهنامه» رنج کشید
- ۱- شاعر و نویسنده قرن هفتم است.
- ۲- کتاب «بوستان» یکی از آثار «حکمی و اخلاقی» اوست که در سال ۶۵۵ در قالب «مثنوی» به نظم درآورد و دارای «ده باب» است.
- ۳- وی در سال ۶۵۶ کتاب گلستان را به نثر مسجّع نوشت؛ یعنی نثری که گوشه چشمی به شعر دارد.
- ۴- کتاب گلستان علاوه بر دیباچه، هشت باب دارد که به نظم و نثر نوشته شده است.
- ۵- به تقلید از «گلستان»، آثار زیر به «نظم و نثر» تالیف شده است:
- کتاب بهارستان از جامی   کتاب پریشان از قآنی
- کتاب منشآت از قائم مقام فراهانی   کتاب روضه خلد از مجد خوافی
- ۱- کتاب «اسرارالتوحید» از اوست.
- ۲- وی این کتاب را در احوال جدّ خود، شیخ ابوسعید ابی الخیر نگاشته است.
- ۱- از دانشمندان دوره سلجوقی در قرن پنجم است که در طبران توس درگذشت.
- ۲- برخی لقب غزالی را به مناسبت پیشه پدرش که بافنده بود، می دانند.
- ۳- وی به مدت پنج سال در مدرسه نظامیه بغداد تدریس کرد.
- ۴- آثار: (۱) کیمیای سعادت به زبان فارسی در موضوع اخلاق و دین که نویسنده، عمده محتویات آن را از کتاب دیگر خود، به نام «احیاء العلوم» نقل کرده
- (۲) احیاء العلوم به زبان عربی   (۳) نصیحة الملوک
- ۱- در دهکده یوش از روستاهای مازندران به دنیا آمد.
- ۲- معلّمی مهربان به نام «نظام وفا» او را در خطّ شاعری انداخت.
- ۳- از شاعران معاصر است که از او به عنوان «پدر شعر نو» یاد می شود.
- ۴- نیما با بهره گیری از طبیعت، با بیانی رمزگونه به اوضاع جامعه خود پرداخته است.
- ۵- آثار: افسانه، ای شب، قصه رنگ پریده
- ۱- اشعارش در زمینه های اجتماعی، اخلاقی و انتقادی است و حالتی اندرزگونه دارد.

۱- سنایی (درس ۱)

۲- فردوسی (درس ۱)

۳- سعدی (درس ۱)

۴- محمد بن منور (درس ۱)

۵- امام محمد غزالی (درس ۲)

۶- علی اسفندیاری

نیما یوشیج (درس ۲)

۷- پروین اعتصامی (درس ۳)

■ ستایش

پَرنا: جوان
بیننده*: چشم، کسی که می بیند.
توانا: نیرومند
جان: روح
خرد: عقل
سپهر: آسمان
ستودن*: ستایش کردن
فروزنده: روشنی دهنده
کیوان: یکی از سیارات
 (نام دیگر آن زحل است)
مهر*: خورشید
میان:* کمر
میان بستن*: آماده شدن برای کاری
ناهید*: ستاره زهره

■ درس اول

آخر: عاقبت
آسراز: رازها
الوان*: جمع لون، رنگارنگ
انعام*: چهارپایان
انعام:* بخشش، نعمت دادن
آوا: صدا
پیر*: مُرشد، راهنما
تسبیح*: نیایش کردن،
 خداوند را به پاکی یاد کردن،
تنبیه*: هوشیار کردن،
 آگاه کردن کسی برای کاری
تقدیر*: فرمان خدا، قسمت و سرنوشتی
 که خداوند برای بندگان خود معین
 فرموده است.
جهالت: نادانی، بی خردی

* ۱- علامت ستاره در کنار واژه‌ها نشانه این است که این لغات در واژه‌نامه کتاب معنی شده‌اند و در آزمون‌ها اهمیت بیشتری دارند.

حَقّه*: جعبه، ظرفی که در آن جواهر
 یا چیزهای دیگر نگهداری می‌شود.
راست رو*: درست کار،
 مخالف کج‌رو، کسی که از راه
 راست خارج نمی‌شود.
عاجز: ناتوان، درمانده
عَجَب*: عجب، شگفت آور
عزیز*: ارجمند، گرامی،
 یکی از صفات خداوند
عَنْب*: انگور
غفلت: بی خبری
کرم: بخشش
کج رفتار*: کسی که رفتاری
 نادرست دارد.

لیل: شب
مُسَخَّر*: رام و مطیع
مُسْتَمِع: شنونده
نقش: تصویر
نهار: روز
وجود: هستی

یاقوت: نوعی سنگ سرخ گرانبها

■ درس دوم

آیات*: جمع آیه، نشانه‌ها، علامت‌ها،
 هر عبارت قرآن که بدان وقف کنند.
بساط*: فرش، گستردنی، هر چیز
 گسترده‌ای مانند فرش و سبزه
تدریج*: آهسته آهسته،
 درجه به درجه پیش رفتن
تنیدن*: تار بافتن کرم ابریشم یا
 عنکبوت، بافتن

وجود: هستی
بر: خشکی، بیابان

بحر: دریا

پَر زدن: پرواز کردن

تعالی*: بلند مرتبه، بلند پایه

صورت: ظاهر

جَسْتَن: رهایی یافتن، پربدن

جمال: زیبایی

جوانب: اطراف، کناره‌ها

جواهر*: جمع جوهر، گوهرها

حبس: زندان

درجه: مرتبه، پایه

دیبا*: پارچه ابریشمی رنگین

راه: اجازه، اجازه ورود

رَسْتَن: نجات یافتن، رها شدن

سَریر*: تخت، اورنگ

صُنْع*: آفرینش، احسان، ساختن،

نیکی‌ی کردن

عجایب: شگفتی‌ها

فروتن*: افتاده، متواضع

فَنَاعَت*: خرسند بودن به مقدار کم،
 خشنود بودن از آنچه که روزی
 انسان است.

قندیل*: چراغ‌دان، چراغ آویز،
 مشعلی که از سقف آویزان کنند.

قوس قُزَح*: رنگین کمان

لطیف*: پاکیزه، نیکو

متحیر: سرگشته، حیران، شگفت‌زده

مَحْبَس*: زندان

مدهوش: سرگشته، سرگردان

معرفت*: شناخت، علم

مُلک*: پادشاهی، فرمان‌روایی

منزوی*: گوشه‌نشین، آن که از مردم

کناره می‌گیرد.

میغ*: ابر، سحاب

نباتات*: گیاهان، جمع نبات

وارهیدن*: رها شدن، آزادشدن

■ درس سوم

باری: یک مرتبه (بار: دفعه، مرتبه)

بصیرت*: روشن بینی، زیرکی

انواع لحن در فارسی نهم

لحن: نحوه خواندن و بیان کردن جملات با توجه به شرایط موجود و فضای حاکم بر جمله و کل متن است. باید دانست که به هنگام تلفظ کردن متن، نه تنها هر متن، بلکه هر «بند» و هر «جمله» نیز به تنهایی لحن خاص خود را می‌طلبد و ممکن است در هر «بند» انواع و اقسام لحن‌ها به کار گرفته شود. علاوه بر این، هر «کلمه» نیز می‌تواند آوای خاص خود را داشته باشد. به طور مثال در شعرها، «قافیه و ردیف‌ها»، آواهای متفاوت و تلفظ‌های گوناگون را می‌طلبند.

لحن ستایشی: این لحن خاص ستایش خداوند است. در ستایش‌ها معمولاً صفات خداوند، یکی پس از دیگری شمرده می‌شود. در هنگام خواندن متن‌های ستایشی، خواننده باید با لحنی متواضعانه، نرم و لطیف، صمیمانه خداوند را ستایش کند.

نمونه‌های لحن ستایشی

* ملکا ذکر تو گویم که تو پاک‌ی و خدایی
 * ای یّاد تو مونس روانم
 * نروم جز به همان ره که توام راه نمایی
 * جز نام تو نیست بر زبانم

لحن توصیفی: با شرح و توصیف خصوصیات و ویژگی‌های پدیده‌ها به کار گرفته می‌شود. این لحن، آهنگی نرم و ملایم دارد.

نمونه‌های لحن توصیفی

نام درس: عجایب صنع حق تعالی

* در زمین، نگاه کن که چگونه بساط تو ساخته است و از زیر سنگ‌های سخت، آب‌های لطیف روان کرده، تا بر روی زمین می‌رود.
 * این عالم، خانه خداست و فرش وی، زمین است و لکن سقفی بی ستون و چراغ وی ماه است و شعله وی آفتاب.

لحن تعلیمی (اندرزی): در لحن تعلیمی خواننده با حفظ روحیه نیک‌اندیشی و خیرخواهی، نرمی و ملایمت در گفتار را به کار می‌گیرد به گونه‌ای که در دل شنونده نفوذ کند و نکات مهم زندگی را به او گوشزد کند. وی تن صدای خود را پایین آورده و با سرعت کم متن را می‌خواند.

نمونه‌های لحن تعلیمی

نام درس: «کار و شایستگی / هم‌نشین / آداب زندگانی / پیام آور رحمت / پیدای پنهان»

* از جای تهمت‌زده پرهیز کن و از یار بداندیش و بدآموز بگریز. به غم مردمان شادی مکن تا مردمان نیز به غم تو شادی نکنند.

* آینه، چون نقش تو بنمود راست
 * منشین با بدان که صحبت بد
 * خود شکن، آینه شکستن خطاست
 * صورت زیبای ظاهر هیچ نیست
 * ای برادر سیرت زیبا بیار
 * به چشم بصیرت به خود درنگر
 * تو را تا در آینه، زنگار نیست

اطلاعات تکمیلی

- ✓ سوالات چهارگزینه ای درس به درس، تألیفی و سراسری
- ✓ آزمون های موضوعی مدارس نمونه دولتی سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱
- ✓ آزمون ورودی مدارس نمونه دولتی در سال ۱۴۰۲
- ✓ آزمون های ورودی مدارس سمپاد از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۲
- ✓ پاسخ تشریحی تمامی سوالات

توجه: چون در تهیه مطالب این کتاب وقت و هزینه زیادی صرف شده است، بنابراین هرگونه کپی و اسکن از تمام یا بخشی از صفحات کتاب و نشر آن در فضای مجازی یا حقیقی یک نوع «جرم و سرقت» و نادیده گرفتن حق مؤلف محسوب می شود.

ستایش و درس اول

دانش‌های زبانی

- ۱- معنی واژه های مشخص شده مصراع «ماه و خورشید مسخر کند و لیل و نهار» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟
 (۱) رام، سحرگاه، تاریکی (۲) خلق، شب، روز (۳) مطیع، شب، روز (۴) پابرجا، تاریکی، روشنائی
- ۲- معنی واژه های «انعام، الوان، مستمع، تنبیه» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟
 (۱) نعمت دادن، مختلف، سخنران، آگاه ساختن (۲) هدیه، رنگارنگ، شنیدن، مجازات کردن
 (۳) چهارپایان، رنگ ها، سخنگو، بیدار کردن (۴) چهارپایان، رنگارنگ، شنونده، هوشیار کردن
- ۳- مفهوم کلمات «حقّه، الوان، انعام» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟ (نمونه دولتی - ۹۳)
 (۱) حيله، رنگ، چهارپایان (۲) جعبه جواهرات، رنگارنگ، بخشش
 (۳) فریب، آبدار، نعمت‌ها (۴) حقیقت، گوناگون، چهارپایان
- ۴- معنی چند واژه در کمانک مقابل آن ها، نادرست است؟
 تنبیه (هوشیار کردن)، جهالت (بی سوادى)، اقرار (محکم)، حقّه (جعبه)، آخر (دیگر)، تقدیر (قدرت)، نهار (روز)، بامداد (صبح زود)
 (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار
- ۵- کدام واژه با تغییر صدای (مصوت) آغازین، معنای متفاوت پیدا نمی کند؟
 (۱) انعام (۲) گل (۳) مهر (۴) شباهت
- ۶- در کدام گزینه با تغییر واج آغازین، معنی واژه تغییر می کند؟ (نمونه دولتی - ۹۹)
 (۱) اخبار، اعلام (۲) مادام، مانع (۳) تاریخ، جانان (۴) دوران، دامن
- ۷- در کدام گزینه همه کلمات هم خانواده نیستند؟ (نمونه دولتی - ۹۶)
 (۱) نقش - نقاش - نقوش (۲) عجب - اعجاب - متعجب (۳) الوان - لون - ملون (۴) حق - تحقق - حقّه
- ۸- در کدام گزینه، غلط املائی دیده می شود؟ (نمونه دولتی - ۹۶)
 (۱) که تواند که دهد میوه الوان از چوب؟
 (۲) ماه و خورشید مسخر کند و لیل و نهار
 (۳) ماه و خورشید مسخر کند و لیل و نهار
- ۹- در کدام گزینه، غلط املائی وجود دارد؟
 (۱) گوی سعادت، نقش عجب، گردان سپهر
 (۲) خواب جحالت، افصار اسب، سنایی غزنوی
 (۳) تقدیر عزیز، مرغان سحر، یاقوت گرانبها
 (۴) مستمع و شنونده، تسبیح موجودات، بخش قصاید
- ۱۰- با توجه به معنی، املائی کدام کلمه، نادرست است؟
 (۱) انعام: چهارپایان (۲) مسخر: مطیع
 (۳) عجب: جعبه (۴) اصرار: رازها
- ۱۱- در کدام مصرع مسند وجود ندارد؟
 (۱) دیده‌ای نیست نبیند رخ زیبای تو را (۲) کوه و دریا و درختان همه در تسبیح‌اند
 (۳) هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار (۴) خوش بود دامن صحرا و تماشای بهار

توجه: چون در تهیه مطالب این کتاب وقت و هزینه زیادی صرف شده است، بنابراین هرگونه کپی و اسکن از تمام یا بخشی از صفحات کتاب و نشر آن در فضای مجازی یا حقیقی یک نوع «جرم و سرقت» و نادیده گرفتن حق مؤلف محسوب می شود.

۱۲- نقش واژه‌های مشخص شده در بیت زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

«که تواند که دهد میوه الوان از چوب؟ یا که داند که بر آرد گل صدبرگ از خار؟»

- (۱) نهاد، صفت، مفعول
(۲) نهاد، مضاف الیه، مفعول
(۳) حرف ربط، صفت، نهاد
(۴) حرف ربط، مضاف الیه، نهاد

۱۳- در بیت زیر، نقش کلمات مشخص شده، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

«تا قیامت سخن اندر کرم و رحمت او همه گویند و یکی گفته نیاید ز هزار»

- (۱) متمم، متمم، نهاد، مفعول
(۲) قید، مضاف الیه، صفت، نهاد
(۳) قید، مضاف الیه، نهاد، نهاد
(۴) متمم، متمم، نهاد، نهاد

۱۴- نقش واژه‌های مشخص شده در عبارت زیر به ترتیب در کدام گزینه درست آمده است؟ (نمونه دولتی - ۹۵)

«سعیدیا راست روان گوی سعادت بردند راستی کن که به منزل نرسد کج رفتار»

- (۱) نهاد، مفعول، متمم، مفعول
(۲) منادا، مفعول، متمم، نهاد
(۳) منادا، مضاف الیه، متمم، مفعول
(۴) نهاد، مفعول، متمم، نهاد

۱۵- در کدام گزینه ضمیر شخصی «ت» وجود دارد؟ (نمونه دولتی - ۹۹)

- (۱) هر که فکر نکند، نقش بود بر دیوار
(۲) خبرت هست که مرغان سحر می گویند
(۳) آخر ای خفته، سر از خواب جهالت بردار
(۴) تا کی آخر چو بنفشه، سر غفلت در پیش

۱۶- در عبارت زیر چند صفت اشاره وجود دارد؟ (نمونه دولتی - ۹۹)

«می دانید که این آسیاب چه می گوید؟ می گوید: معرفت، این است که من در آنم.»

- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۱۷- در بیت زیر به ترتیب چند ترکیب وصفی و اضافی دیده می شود؟ (نمونه دولتی - ۹۹)

«عقل حیران شود از خوشه زین عنب فهم عاجز شود از حقه یاقوت انار»

- (۱) یک، سه (۲) سه، یک (۳) دو، دو (۴) سه، دو

۱۸- بیت زیر چند جمله است؟

«ملکا ذکر تو گویم که تو پاکی و خدایی نروم جز به همان ره که توأم راه نمایی»

- (۱) چهار (۲) پنج (۳) شش (۴) هفت

۱۹- تعداد جملات کدام بیت با بقیه متفاوت است؟ (نمونه دولتی - ۹۹)

- (۱) تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش؟
(۲) این همه نقش عجب، بر در و دیوار وجود
(۳) خبرت هست که مرغان سحر می گویند:
(۴) که تواند که دهد میوه الوان از چوب؟
- حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار
هر که فکر نکند، نقش بود بر دیوار
آخر ای خفته، سر از خواب جهالت بردار؟
یا که داند که برآرد گل صد برگ از خار؟

آرایه های ادبی

۲۰- کدام گزینه جزء آثار شاعر بیت زیر است؟ (المپیاد ادبیات - ۹۶)

«ملکا ذکر تو گویم که تو پاکی و خدایی نروم جز به همان ره که توأم راه نمایی»

- (۱) کارنامه بلخ (۲) تاریخ احزاب سیاسی (۳) اخلاق ناصری (۴) کیمیای سعادت

۲۱- متن زیر شرح حال کدام یک از بزرگان علم و ادب را بیان می‌کند؟ (نمونه دولتی - ۹۶ و ۹۹)

«از شاعران و عارفان معروف ایرانی در قرن، ششم است. در آغاز، شاعری مدّاح بود؛ ولی تغییر حال داد و به عرفان روی آورد. از آثار وی می‌توان به حقیقة الحقیقه، سیرالعباد الی المعاد و کارنامه بلخ اشاره کرد.»

(۱) محمد خوافی (۲) محمد غزالی (۳) سنایی غزنوی (۴) نظامی عروضی

۲۲- در کدام بیت کلمات متضاد دیده نمی‌شود؟

(۱) توانا بود هرکه دانا بود
 (۲) پاک و بی عیب خدایی که به تقدیر عزیز
 (۳) که تواند که دهد میوه الوان از چوب؟
 (۴) خبرت هست که مرغان سحر می گویند:
 ز دانش دل پیر برنا بود
 ماه و خورشید مسخر کند و لیل و نهار
 یا که داند که برآرد گل صد برگ از خار؟
 آخر ای خفته، سر از خواب جهالت، بردار؟

۲۳- در کدام بیت «کنایه» دیده می‌شود؟ (نمونه دولتی - ۹۶)

(۱) به نام خداوند جان و خرد
 (۲) خداوند کیوان و گردان سپهر
 (۳) ستودن نداند کس او را چو هست
 (۴) خداوند نام و خداوند جای
 کزین برتر اندیشه برنگذرد
 فروزنده ماه و ناهید و مهر
 میان بندگی را بیایدت بست
 خداوند روزی ده رهنمای

۲۴- در بیت زیر کدام آرایه به کار نرفته است؟ (نمونه دولتی - ۹۶)

«سعدیا، راستروان گوی سعادت بردند
 راستی کن که به منزل نرسد کج رفتار»

(۱) تشبیه (۲) تشخیص (۳) نغمه حروف (۴) تضاد

۲۵- در بیت «خبرت هست که مرغان سحر می‌گویند / آخر ای خفته سر از خواب جهالت بردار» چه آرایه‌هایی به کار رفته است؟ (نمونه دولتی - ۹۶)

(۱) تناسب، تشبیه، تضاد، تمثیل
 (۲) مراعات نظیر، کنایه، واج‌آرایی، جناس
 (۳) واج‌آرایی، جناس، تشخیص، سجع
 (۴) تشبیه، تشخیص، جناس، کنایه

۲۶- کدام آرایه در هیچ یک از بیت های زیر دیده نمی‌شود؟ (نمونه دولتی - ۹۶)

(۱) گفت: بر من تیغ تیز افراستی
 (۲) خار بر پشت، زنی زین سان گام
 (۳) کوه و دریا و درختان همه در تسبیح اند
 (۴) برق از شوق که می‌خندد بدین سان قاه قاه؟
 از چه افگندی، مرا بگذاشتی؟
 دولتت چیست؟ عزیزیت کدام؟
 نه همه مستمعی فهم کند این اسرار
 ابر از هجر که می‌گرید بدین سان زارزار؟

(۱) تضاد (۲) تلمیح (۳) تشبیه (۴) جان‌بخشی

۲۷- در کدام بیت، جناس به کار نرفته است؟ (نمونه دولتی - ۹۶)

(۱) خبرت هست که مرغان سحر می‌گویند
 (۲) بامدادی که تفاوت نکند لیل و نهار
 (۳) کسی در دل باد و باران و برف
 (۴) خداوند کیوان و گردان سپهر
 آخر ای خفته، سر از خواب جهالت بردار
 خوش بود دامن صحرا و تماشای بهار
 به بال کبوتر، توان می‌دهد
 فروزنده ماه و ناهید و مهر

۲۸- در کدام گزینه آرایه جناس به کار نرفته است؟

(نمونه دولتی - ۹۹)

- ۱) بهار آمد بیا تا داد عمر رفته بستانیم
- ۲) بر آن گونه رفتند هر دو به رزم
- ۳) روشنی طلعت تو ماه ندارد
- ۴) بگفت از عشق، کارت سخت زار است

- به پای سرو آزادی، سر و دستی برافشانیم
- تو گفستی که اندر جهان نیست بزم
- پیش تو گل رونق گیاه ندارد
- بگفت از عاشقی خوش تر، چه کار است

۲۹- در کدام گزینه، آرایه‌های مراعات نظیر، تضاد، کنایه، جناس و تشبیه «به کار رفته است؟» (نمونه دولتی - ۹۹)

- ۱) سرکش مشو که چون شمع از غیرت بسوزد
- ۲) تا گل روی تو دیدم همه گل‌ها خارند
- ۳) چرا ملامت خواجه کنی که چون فرهاد
- ۴) از نسیمی دفتر آیام بر هم می‌خورد

- دلبر که در کف او، موم است سنگ خارا
- تا تو را یار گرفتم همه خلق اغیارند
- به پای دوست درافکنند جان شیرین را
- از ورق گردانی لیل و نهار اندیشه کن

۳۰- آرایه های مقابل همه ابیات، تماما درست است، به جز:

- ۱) عقل حیران شود از خوشه زین عنب
- ۲) تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش
- ۳) کوه و دریا و درختان همه در تسبیح‌اند
- ۴) این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود

- فهم عاجز شود از حقه یاقوت انار (تشبیه / تشخیص)
- حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار (تشبیه / تشخیص)
- نه همه مستمعی فهم کند این اسرار (تشخیص / مراعات نظیر)
- هرکه فکرت نکند نقش بود بر دیوار (کنایه / تلمیح)

مفهوم و ارتباط معنایی

۳۱- معنی درست بیت زیر در کدام گزینه، ذکر شده است؟

(نمونه دولتی - ۹۵)

«نیابد بدو نیز اندیشه راه

که او برتر از نام و از جایگاه»

- ۱) فکر انسان نمی‌تواند به او مقام و موقعیت دهد.
- ۲) فکر انسان محدودتر از آن است که بتواند او را مشهور کند.
- ۳) فکر انسان محدودتر از آن است که او را درک کند.
- ۴) او از نام‌آوری و مقام و موقعیت به دور است.

۳۲- معنی بیت «به بینندگان، آفریننده را نبینی، مرنجان دو بیننده را» در کدام گزینه آمده است؟

(نمونه دولتی - ۹۵)

- ۱) با آن کس که می‌خواهد خدا را ببیند، بگو: چشمانت را آزار مده.
- ۲) با چشمانت نمی‌توانی خدا را ببینی، از فکر دیدن خدا، منصرف شو.
- ۳) به بینندگان بگو که خدا قابل دیدن نیست. مردم بیننده را رنج مده.
- ۴) به بینندگان عزیز قسم می‌خورم که خدا را با چشم سر نمی‌توان دید.

۳۳- مفهوم مصراع «دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار» در کدام گزینه آمده است؟

(نمونه دولتی - ۹۶)

- ۱) دل به خداوند اقرار ندارد.
- ۲) دلی نیست که به خدا اقرار نداشته باشد.
- ۳) دلی که به خدا اقرار نداشته باشد، دل نیست.
- ۴) کسی که به وجود خدا باور نداشته باشد، اهل دل نیست.

۳۴- بیت «ستودن نداند کس او را چو هست / میان بندگی را ببايدت بست» با کدام گزینه ارتباط بیشتری دارد؟

- ۱) خدای را بستودم که کردگار من است
- ۲) او را چنان که اوست ندانم همی ستود
- ۳) ستودن من او را ندانم همی
- ۴) بعد از خدای هرچه پرستند هیچ نیست

- زبانم از غزل و مدح بندگانش نه سود
- از چند سال باز دل من در این عناست
- از اندیشه، جان بر فشانم همی
- بی دولت آن که بر همه، هیچ اختیار کرد

۳۵- مفهوم کدام بیت به آیه زیر نزدیک تر است؟

«لاتدرکه الابصار و هو یدرک الابصار: چشم های ما او را در نمی یابند و او چشم ها را در می یابد.»

(۱) آفرینش همه تنبیه خداوند دل است	دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار
(۲) به بینندگان، آفریننده را	نبینی، مرنجان دو بیننده را
(۳) نیابد بدو نیز، اندیشه راه	که او برتر از نام و از جایگاه
(۴) ستودن نداند کس او را چو هست	میان بندگی را بیایدت بست

۳۶- کدام گزینه با بیت «کوه و دریا و درختان همه در تسبیح اند/ نه همه مستمعی فهم کند این اسرار» ارتباط معنایی دارد؟

(۱) هر غنچه‌ای را ز حمد تو جزوهای است در بغل	هر خار می‌کند به زبانی ثنای تو
(۲) ز مشرق به مغرب مه و آفتاب	روان کرد و گسترده گیتی به آب
(۳) بحر آفرید و بر و درختان و آدمی	خورشید و ماه و انجم و لیل و نهار کرد
(۴) از بهر لطف او ابر بهاری	کنند خار و سمن را آبیاری

(نمونه دولتی - ۹۶)

- همه گویند و یکی گفته نیاید ز هزار
حیف باشد که تو در خوابی و نرگس، بیدار
هر که فکرت نکند، نقش بود بر دیوار
آخر ای خفته، سر از خواب جهالت، بردار؟

(نمونه دولتی - ۹۶)

- دانی که چرا همی کند نوحه‌گری
کز عمر شبی گذشت و تو بی خبری
تا غمت پیش نیاید، غم مردم نخوری
حیوان را خبر از عالم انسانی نیست
چه نصیب ز بلبلس سحر است؟
آخر ای خفته، سر از خواب جهالت بردار؟

(نمونه دولتی - ۹۵)

- باشد به قدر همت تو اعتبار تو
گوش سخن شنو کجا دیده اعتبار کو
هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار
تا کیست کو نظر ز سر اعتبار کرد

(نمونه دولتی - ۹۶)

- شکر انعام تو هرگز نکند شکرگزار
در ره آزادمردی شکر جزوی از جزا
شکر کن تا خدا بیفزاید
دوست دارد بنندگان حق‌گزار

۳۷- مفهوم کدام بیت با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

(۱) تا قیامت سخن اندر کرم و رحمت او
(۲) تا کی آخر چو بنفشه، سر غفلت در پیش؟
(۳) این همه نقش عجب، بر در و دیوار وجود
(۴) خبرت هست که مرغان سحر می‌گویند:

۳۸- مفهوم رباعی زیر، با کدام بیت ارتباط معنایی ندارد؟

- «هنگام سپیده دم خروس سحری
یعنی که نمودند در آینه صبح
(۱) خفتگان را خبر از محنت بیداران نیست
(۲) خفتگان را چه خبر زمزمه مرغ سحر؟
(۳) تو که در خواب بوده‌ای، همه شب
(۴) خبرت هست که مرغان سحر می‌گویند

۳۹- کدام بیت با عبارت «ما اکثر العبر و اقل الاعتبار» تناسب معنایی ندارد؟

(۱) همت بلند دار که نزد خدا و خلق
(۲) هر گل نو ز گلرخی یاد همی کند ولی
(۳) این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود
(۴) چندین هزار منظر زیبا بیافرید

۴۰- کدام گزینه با مصراع «شکر نعمت، نعمت افزون کند» تناسب معنایی دارد؟

(۱) نعمتت بار خدایا ز عدد بیرون است
(۲) بخشش خود را به شکر کس نیالاید که هست
(۳) در نعمت خدای بگشاید
(۴) شکر نعمت را نکو کن که حق

آزمون‌های ورودی پایه دهم
دبیرستان‌های نمونه دولتی، سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰

لغت

- ۶۴۶- مترادف واژه‌های «عزیمت، مصائب، وداع، فرزانه» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟ (نمونه دولتی فارس - ۱۴۰۰)
- (۱) رفتن، سختی، خداحافظی، دانا
(۲) اراده، اعمال، جدایی، روشنایی
(۳) سفر کردن، بلاها، خداحافظی، دانشمند
(۴) راهی شدن، کارها، دیدار، دانایی
- ۶۴۷- معنی واژه‌های «صومعه، طعن، خرقه و انعام» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟ (نمونه دولتی همدان - ۱۴۰۰)
- (۱) خانه، سرزنش، جامه عارفان، بخشش
(۲) محل پرستش، طعنه، لباس، بخشش
(۳) دیر، طعنه زدن، لباس، چهار پا
(۴) عبادتگاه، سرزنش، جامه عارفان، چهار پا
- ۶۴۸- معنای واژگان «فراغت، تضرع، مشقت، واقف» در کدام گزینه ذکر شده است؟ (نمونه چهارمحال - ۱۴۰۱)
- (۱) آسوده، فروتنی، سختی، آگاه
(۲) آسودگی، فروتنی، سختی، ایستگاه
(۳) آسودگی، زاری کردن، دشواری، آگاه
(۴) آسوده، زاری کردن، دشواری، ایستگاه
- ۶۴۹- در کدام گزینه، کلمه‌های «ژرف، طنین، غریب، مفتون» معنا شده‌اند؟ (نمونه دولتی زنجان - ۱۴۰۰)
- (۱) وسعت، آواز، نزدیک، شیفته
(۲) عمیق، صدا، نا آشنا، فریفته
(۳) پهنا، انعکاس، غربت، فتنه
(۴) عمق، آواز، بیگانه، مغرور
- ۶۵۰- در کدام گزینه معنی تمامی واژه‌ها صحیح می‌باشد؟ (نمونه دولتی یزد - ۱۴۰۰)
- (۱) کمند: بند / رنجه: سختی / مایه‌ور: ارحمند
(۲) فراست: زیرکی باطنی / عزیمت: رفتن / میغ: سحاب
(۳) عیال: خانواده / تعرض: عرضه داشتن / مقرب: نزدیک شدن
(۴) واپسین: آخرین / متاع: کالای بارز / قحطی: نیازمندی
- ۶۵۱- در همه گزینه‌ها معنی واژه‌ها درست است، به جز گزینه ..... (نمونه دولتی اردبیل - ۱۴۰۰)
- (۱) صومعه: دیر / مسلط: چیره
(۲) قانع: خرسند / وقار: با ارزش
(۳) داد: انصاف / شط: رود بزرگ
(۴) بوم و بر: سرزمین / آذرخش: صاعقه
- ۶۵۲- معنی واژگان «انعام، فروغ، بصیرت، مصلحت» در کدام گزینه آمده است؟ (نمونه دولتی چهارمحال - ۱۴۰۱)
- (۱) چهارپایان، آسایش، بینش، صلح و آرامش
(۲) بخشش، روشنایی، زیرکی، خیر اندیشی
(۳) بخشش، روشنایی، بینش، آرامش
(۴) چهارپایان، روشنایی، بینش، نیک خواهی
- ۶۵۳- در کدام گزینه معنی همه واژگان درست است؟ (نمونه دولتی مرکزی، همدان، ایلام - ۱۴۰۱)
- (۱) داعیه - انگیزه، (رستن - رهایی)، (تسیح - آگاهی)
(۲) (رمق - نیرو)، (ورد - دعا)، (مفتون - شیفتگی)
(۳) (فراخنا - گستردگی)، (هجو - نکوهش)، (فراست - زیرکی)
(۴) (عیش - زندگی)، (معارض - نردبان)، (آوخ - افسوس)
- ۶۵۴- معنی واژه مشخص شده در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟ (نمونه دولتی اصفهان - ۱۴۰۱)
- (۱) گلزار ز عیش لاله باران شد (خرمی)
(۲) آب زنید راه را هین که نگار می‌رسد (نقاشی)
(۳) به عقبی همین چشم داریم نیز (دنیا)
(۴) جهان، جمله فروغ روی حق دان (سخن)
- ۶۵۵- در کدام گزینه معنی تمامی واژه‌ها صحیح نمی‌باشد؟ (نمونه دولتی زنجان - ۱۴۰۱)
- (۱) فراست: هوشمندی / عزیمت: کوچیدن / میغ: ابر
(۲) مقرب: نزدیک شده / رنجه: غمگین / جاه: شکوه
(۳) منزوی: گوشه‌نشین / صومعه: دیر / طرار: دزدی
(۴) زهره: جرئت / محاوره: گفتار / صنع: احسان

۶۷۰- به ترتیب با توجه به معنای داده شده، کدام گزینه درست است؟ (نمونه دولتی هرمزگان، ۱۴۰۱)

- (۱) سازگار کردن کارها از سوی خدا بر اساس خواهش بنده
 (۲) درخواست بخشش یا کمک از کسی برای دیگری
 (۳) سرنوشتی که خداوند برای بندگان خود معین فرموده است.
 (۴) بخشایش الهی، مورد توجه قرار دادن
- (۱) عنایت، شفاعت، تقدیر، توفیق
 (۲) عنایت، تقدیر، توفیق، شفاعت
 (۳) توفیق، شفاعت، تقدیر، عنایت
 (۴) توفیق، تقدیر، شفاعت، عنایت

رابطه واژگانی

۶۷۱- در واژگان چند جمع مکسر وجود دارد؟ (نمونه دولتی البرز-۱۴۰۱)

«اصحاب، رعایا، سلاله، طرّار، غیور، مصائب، معاصی، مهان»

- (۱) شش (۲) پنج (۳) چهار (۴) سه

۶۷۲- از میان واژه‌های زیر چند جفت واژه با هم، هم خانواده هستند؟ (نمونه دولتی یزد - ۱۴۰۱)

«صله - اتصال / متهم - اوهام / مستغنی - مغتنم / عیش - معاش / منزوی - زاویه / اعتراض - عارضه / خلل - مخل / موافقت - متفق»

- (۱) شش (۲) هفت (۳) هشت (۴) چهار

۶۷۳- در کدام گروه از کلمه‌ها، همه واژه‌ها «هم خانواده» نیستند؟ (نمونه دولتی تهران - ۱۴۰۰)

- (۱) اغتنام، غنیمت، مغتنم (۲) آتھام، تھمت، وھم (۳) احتیاج، حجت، محتاج (۴) استماع، مسموع، سمعک

۶۷۴- در کدام گزینه، تمام واژه‌ها هم خانواده هستند؟ (نمونه دولتی اردبیل - ۱۴۰۰)

- (۱) خصیصه - خصایل - خصلت
 (۲) معرفت - عارف - تعریف
 (۳) مناظره - مظاهر - منظره
 (۴) متعال - تعادل - تعالی

۶۷۵- در کدام گروه از کلمه‌ها، تمامی واژه‌ها هم خانواده هستند؟ (نمونه دولتی شهر تهران - ۱۴۰۱)

- (۱) تعریف، معارف، فرعی
 (۲) ذوق، ذائقه، مذاق
 (۳) بعید، ابعاد، عید
 (۴) ملحق، حلقه، الحاق

۶۷۶- گروه واژه‌ها در کدام گزینه هم خانواده نیستند؟ (نمونه دولتی گلستان - ۱۴۰۱)

- (۱) موفق - اتفاق - موافقت
 (۲) وحدت - اتحاد - واحد
 (۳) توجیه - مواجهه - ترجیح
 (۴) حزن - محزون - احزان

۶۷۷- نوع رابطه «پندار» و «گمان» مانند رابطه واژه‌های کدام گزینه است؟ (نمونه دولتی خراسان رضوی - ۱۴۰۰)

- (۱) الوان و رنگ (۲) میخ و باران (۳) قندیل و چراغ (۴) بساط و گستردنی

۶۷۸- رابطه واژه‌ها، در کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟ (نمونه دولتی اصفهان - ۱۴۰۱)

- (۱) فروزان، بی‌فروغ (۲) تواضع، تکبر (۳) سرور، شادمانی (۴) دولت‌مند، درویش

۶۷۹- روابط واژگانی کدام گزینه با دیگر گزینه‌ها متفاوت است؟ (نمونه دولتی قم - ۱۴۰۱)

- (۱) شادکام و ناکام (۲) مغموم و اندوهگین (۳) که و کوچک (۴) فرتوت و سالخورده

۶۸۰- نوع رابطه واژگان در کدام گزینه متفاوت از دیگر گزینه‌ها است؟ (نمونه دولتی مازندران - ۱۴۰۱)

- (۱) مساعی و مسعی (۲) معارج و معراج (۳) رعایا و رعیت (۴) وصایا و وصی

۶۹۰- در همهٔ گزینه‌ها دو هم‌خانوادهٔ واژهٔ داده شده به کار رفته است، به جز گزینهٔ ... (نمونه دولتی استان تهران - ۱۴۰۱)

(۱) گلزار، ز عیش لاله باران شد	سلطان زمین و آسمان آمد (مسلط / معیشت)
(۲) عقل، حیران شود از خوشهٔ زرین عنب	فهم، عاجز شود از حقهٔ یاقوت انار (عجوزه، حیرت)
(۳) پاک و بی‌عیب خدایی که به تقدیر عزیز	ماه و خورشید مسخر کند و لیل و نهار (معیوب / مقدر)
(۴) خبرت هست که مرغان سحر می‌گویند:	آخر ای خفته، سر از خوابِ جهالت، بردار؟ (اخبار / مسحور)

۶۹۱- در کدام گزینه، هم‌خانواده‌ای برای هیچ یک از واژه‌های زیر وجود ندارد؟ (نمونه دولتی خوزستان - ۱۴۰۰)

«مقاصد - رزاق - جلسات - مانوس - الطاف»

(۱) ستاره‌ای بدرخشید و ماه مجلس شد	دل رمیدهٔ ما را انیس و مونس شد
(۲) گرچه منزل بس خطرناک است و مقصد بس بعید	هیچ راهی نیست کان را نیست پایان غم مخور
(۳) خدایا به ذلت مهران از درم	کس صورت نبندد، دری دیگرم
(۴) کریم‌ا به رزق تو پرورده‌ایم	به انعام و لطف تو خو کرده‌ایم

۶۹۲- در کدام گزینه برای واژه‌های «صحبت، مغتنم، مستعد، تکمیل» هم‌خانواده‌ای یافت نمی‌شود؟ (نمونه - ۱۴۰۰)

(۱) سگ اصحاب کهف روزی چند	پی نیکان گرفت و مردم شد
(۲) در زندگی مطالعهٔ دل غنیمت است	خواهی بخوان و خواه نخوان ما نوشته‌ایم
(۳) کمال است در نفس انسان سخن	تو خود را به گفتار ناقص مکن
(۴) همای اوج سعادت به دام ما افتد	اگر تو را گذری بر مقام ما افتد

۶۹۳- گزینه ..... هم‌خانوادهٔ یکی از واژگان عبارت زیر محسوب نمی‌شود؟ (نمونه دولتی بوشهر - ۱۴۰۰)

«به تجربه، ثابت شده است که انسان، تحت تأثیر رفتار دوست قرار می‌گیرد و رفیق بد، عامل ویرانگری و یار و همدم نیکو خصال، باعث شکل‌گیری شخصیت متعالی انسان است. تا با تلاش فراوان، قابلیت‌های نهفتهٔ او را بیدار کند.

(۱) عملیات	(۲) اقبال	(۳) خصوصیت	(۴) مجرب

املائی واژگان

۶۹۴- املائی همهٔ واژگان با توجه به معنا در کدام گزینه، درست است؟ (نمونه دولتی زنجان - ۱۴۰۰)

(۱) جهد: کوشش	محضر: درگاه	محوارات: گفتارها	مصائب: بلاهای بزرگ
(۲) فراق: آسودگی	غره: فریفته شدن	عیش: زندگی	مفطون: فریفته
(۳) سریر: اورنگ	اقناء: خشنود ساختن	عزیمت: کوچیدن	قائل: سخن‌گو
(۴) مایه‌ور: سرشار	مقرب: نزدیک شده	حجو: نکوهش	خصلت: ویژگی

۶۹۵- با توجه به مترادفات واژه‌ها، املائی چند واژه نادرست است؟ (تشدید غلط نیست.) (نمونه دولتی همدان - ۱۴۰۰)

«مُقرَّب و نزدیک - محبس و زندان - معاسی و گناهان - مصاعب و بلاها - قائل و گوینده - صنع و آفرینش - شکبیا و بردبار - زهره و جرعت، طوبرهٔ کاه»

(۱) چهار	(۲) شش	(۳) هفت	(۴) پنج

تاریخ ادبیات

۷۱۷- همه آثار زیر از ابوریحان بیرونی است، به جز گزینه ..... (نمونه دولتی یزد - ۱۴۰۰)

- (۱) بحارالانوار (۲) تحقیق ماللهند (۳) آثارالباقیه (۴) التفهیم

۷۱۸- کدام گزینه در مورد «سنایی غزنوی»، نادرست است؟ (نمونه دولتی اردبیل و آذربایجان غربی - ۱۴۰۱)

- (۱) شاعر و عارف معروف ایرانی است. (۲) سیرالعباد از آثار اوست.
(۳) شاعر قرن هفتم است. (۴) در آغاز شاعری مداح بود.

۷۱۹- آگزوپری در اثر خود به نام ..... داستان دیدارش با مسافری از یک سیاره خیالی را روایت می‌کند.

- (۱) شازده کوچولو (۲) پرواز شبانه (۳) بینوایان (۴) داستان زندگی من (نمونه کردستان - ۱۴۰۰)

۷۲۰- از بین آثار زیر، برای کدام شاعر یا نویسنده، اثری ذکر نشده است؟ (نمونه دولتی یزد - ۱۴۰۱)

«حاوی - التفهیم - مصیبت‌نامه - کنزالحکمه - شاهنامه - نصیحة الملوك - مجمع النوادر»

- (۱) شیخ محمود شبستری (۲) سنایی غزنوی (۳) مجد خوافی (۴) نظامی عروضی

۷۲۱- کدام گزینه نادرست است؟ (نمونه دولتی استان تهران - ۱۴۰۱)

- (۱) کارگران دریا اثر ویکتور هوگو (قرن نوزدهم میلادی) (۲) قابوس‌نامه اثر عنصرالمعالی کیکاووس (قرن پنجم هجری)
(۳) گلشن راز اثر مجد خوافی (قرن هشتم) (۴) اخلاق ناصری اثر خواجه نصیر توسی (قرن هفتم)

۷۲۲- نام نویسندگان کتاب‌های «کارنامه بلخ، شاهنامه، سبک‌شناسی، تاریخ احزاب سیاسی» در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) سنایی، جامی، امین‌پور، آگزوپری (۲) غزالی، عطار، خرمشاهی، آوینی (نمونه دولتی تهران - ۱۴۰۱)
(۳) سنایی، شبستری، بهار، بهار (۴) ابوریحان بیرونی، مجدخوافی، نیما یوشیج، معیری

۷۲۳- نام پدیدآورندگان آثار زیر به ترتیب در کدام گزینه به درستی آمده است؟ (نمونه دولتی گلستان - ۱۴۰۱)

«اسرار التوحید - کیمیای سعادت - ترجمه مرزبان نامه - چهار مقاله»

- (۱) امام محمد غزالی - نظامی عروضی - خواجه نصیر طوسی - سعدالدین وراوینی
(۲) ابوسعید ابی‌الخیر - نظامی گنجه‌ای - خواجه نصیر طوسی - محمد بن منور
(۳) محمدبن منور - ابوسعید ابی‌الخیر - سعدالدین وراوینی - نظامی گنجه‌ای
(۴) محمدبن منور - امام محمد غزالی - سعدالدین وراوینی - نظامی عروضی

۷۲۴- کتاب‌های: «کارگران دریا، احیاءالعلوم، حدیقة الحقیقه» به ترتیب از آثار کدام نویسندگان است؟

- (۱) آگزوپری غزالی، نظامی (۲) نیما یوشیج، عطار، سنایی (نمونه دولتی تهران - ۱۴۰۰)
(۳) قیصر امین‌پور، خواجه نصیر، غزالی (۴) ویکتور هوگو، غزالی، سنایی

۷۲۵- پدیدآورندگان آثار داده شده در کدام گزینه به درستی ذکر شده است؟ (نمونه دولتی مازندران - ۱۴۰۰)

- (۱) کارنامه بلخ: سنایی، مجمع‌النوادر: نظامی گنجه‌ای / کیمیای سعادت: غزالی
(۲) اخلاق ناصری: خواجه نصیرالدین توسی / روضه خلد: مجدخوافی / التفهیم: ابوریحان بیرونی
(۳) تنفس صبح: قیصر امین‌پور / مردی که می‌خندد: ویکتور هوگو / منطق الطیر: رابعه عدویه
(۴) چهار مقاله: نظامی عروضی / افسانه: علی شریعتی / بهارستان: جامی

۷۲۶- پدیدآورندگان «آثارالباقیه، تذکرة الاولیا، آینه‌های ناگهانی، حدیقة الحقیقه» خالق آثار کدام گزینه هستند؟

- (۱) کنزالحکمه، حق‌الیقین، روایت فتح، گلشن راز (۲) التفهیم، منطق الطیر، به قول پرستو، کارنامه بلخ
(۳) الطبّ الروحانی، مصیبت‌نامه، به قول پرستو، حق‌الیقین (۴) التحقیق ماللهند، الهی نامه، سراب، نصیحة الملوك

(نمونه دولتی سمنان - ۱۴۰۱)

۷۴۳- در کدام گزینه، آثار از نظر زمان نگارش به ترتیب آمده است؟

- ۱) نصیحة الملوک، مجمع التّوادر، روضه خلد، تذکرة الاولیا، ترجمه توحید مفضل
- ۲) کیمیای سعادت، مرزبان‌نامه، مخزن الاسرار، گلستان، منطق الطیر
- ۳) بوستان، بهارستان، روضه خلد، اخلاق ناصری، چهارمقاله
- ۴) حاوی، حدیقه الحقیقه، الهی‌نامه، شاهدنامه، کنزالحکمه

۷۴۴- با تشخیص شاعر هر بیت به ترتیب، آثارشان در کدام گزینه درست آمده است؟ (نمونه دولتی بوشهر - ۱۴۰۱)

الف) علم دین، بام گلشن جان است	نردبان، عقل و حس انسان است
ب) لاله دیدم روی زیبای توام آمد به یاد	شعله دیدم سرکشی‌های توام آمد به یاد
ج) اقوام روزگار به اخلاق زنده‌اند	قومی که گشت فاقد اخلاق مردنی است
د) جهان چون زلف و خال و خط و ابروست	که هر چیزی به جای خویش نیکوست
- ۱) الهی‌نامه، سایه، تاریخ احزاب سیاسی، گلشن راز
 ۲) حدیقه الحقیقه، سایه، سبک‌شناسی، شاهدنامه
 ۳) کارنامه بلخ، بهارستان، سبک‌شناسی، حق‌الیقین
 ۴) حق‌الیقین، هفت اورنگ، تاریخ احزاب سیاسی، گلشن راز

دستور

۷۴۵- در همه گزینه‌ها، پرسش‌ها به شیوه «انکاری» آمده است به جز گزینه ..... (نمونه دولتی خراسان رضوی - ۱۴۰۰)

- ۱) ابلیس نتوانست، دزد را کی زهره آن بود که گرد چادر او گردد؟
- ۲) بپرس از ایشان که آیا این طبیعت که شما می‌گویید، علم و قدرت دارد بر این کارها یا نه؟
- ۳) چه کسی می‌تواند از عهده شکر نعمت‌های خدا بیرون بیاید؟
- ۴) چه جای این پرسش است؟ بدانم و بمیرم بهتر است یا ندانسته درگذرم؟

۷۴۶- نوع پرسش (استهفام) در کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟ (نمونه دولتی چهارمحال بختیاری - ۱۴۰۱)

- ۱) چشم‌ها از این و آن پرسان! کیست این کودک؟
- ۲) ای دوست، اکنون چه جای این پرسش است؟
- ۳) درختی که امروز نشانی، میوه آن کجا توانی خورد؟
- ۴) چه جای حرص و هوس باطل است؟

۷۴۷- در کدام بیت پرسش انکاری وجود ندارد؟ (نمونه دولتی مرکزی، همدان، ایلام - ۱۴۰۱)

- ۱) چو بفروختی از که خواهی خرید؟
  - ۲) خار بر پشت زنی زین سان گام
  - ۳) ای نام تو بهترین سر آغاز
  - ۴) دیدار یار غایب دانی چه ذوق دارد؟
- متاع جوانی به بازار نیست
 دولتت چیست؟ عزیزیت کدام؟
 بی نام تو نامه کی کنم باز؟
 ابری که در بیابان بر تشنه‌ای بیبارد

۷۴۸- در کدام بیت پرسش انکاری دیده نمی‌شود؟ (نمونه دولتی آذربایجان شرقی - ۱۴۰۱)

- ۱) ارباب حاجتیم و زبان سوال نیست
  - ۲) زنده را تا زنده است باید به فریادش رسید
  - ۳) سیاه زنگی هرگز شود سفید به آب؟
  - ۴) در پیله تا به کی بر خویشتن تنی؟
- در حضرت کریم تمنا چه حاجت است؟
 ورنه بر سنگ مزارش آب پاشیدن، چه سود؟
 سپید رومی هرگز شود سیاه به دود؟
 پرسید کرم را مرغ از فروتنی

۸۷۲- کدام بیت سروده «محمدحسین بهجت تبریزی» است؟

(نمونه دولتی شهر تهران - ۱۴۰۱)

- ۱) چو خواهی که نامت بود جاودان مکن نام نیک بزرگان نهان
- ۲) به هوش باش که ایران تو را پیام دهد تو را پیام به صد عزّ و احترام دهد
- ۳) ز نوای مرغ یا حق، بشنو که در دل شب غم دل به دوست گفتن، چه خوش است شهریارا
- ۴) اقوام روزگار به اخلاق زنده‌اند قومی که گشت فاقد اخلاق، مردنی است

۸۷۳- کدام شخصیت نمی‌تواند سراینده یکی از بیت‌های زیر باشد؟

(نمونه دولتی خراسان رضوی - ۱۴۰۱)

- الف) مار بد جانی ستاند از سلیم یار بد آرد سوی نار مقیم
- ب) گوهر اشک به مژگان می‌سفت وز دو دیده گه‌رافشان می‌گفت
- پ) به نام آن که جان را فکرت آموخت چراغ دل به نور جان برافروخت

۱) عبدالرحمان جامی ۲) شیخ محمود شبستری ۳) محمد غزالی ۴) جلال‌الدین بلخی

۸۷۴- اگر بیت «چو بفروختی از که خواهی خرید/ متاع جوانی به بازار نیست» بیت اول شعر باشد، قالب آن، چیست؟

- ۱) غزل ۲) مثنوی ۳) قطعه ۴) دوبیتی

(نمونه دولتی اردبیل - ۱۴۰۱)

۸۷۵- کدام گزینه بیان‌کننده خصوصیات لحن توصیفی است؟

(نمونه دولتی شهر تهران - ۱۴۰۱)

- ۱) پیوند با احساسات لطیف انسانی ۲) شرح جزئیات و ویژگی‌های پدیده‌ها
- ۳) ایجاد شادابی و بشارت در شنونده ۴) ایجاد روح دلآوری و شجاعت در شنونده

۸۷۶- در نمونه شعر مقابل: «آی! ای مردان نام‌آور/ ای همیشه نامتان پیروز/ بی‌گمان امروز/ فصلی از تکرار تاریخ

است» کدام لحن خوانشی به چشم می‌خورد؟

(نمونه دولتی خوزستان - ۱۴۰۱)

- ۱) عاطفی - روایی ۲) غنایی - حماسی ۳) روایی - حماسی ۴) تعلیمی - عاطفی

۸۷۷- به ترتیب لحن مناسب برای خواندن درس‌های «آشنای غریبان و میلاد گل» در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) لحن عاطفی - لحن شاد ۲) لحن تعلیمی - لحن عاطفی
- ۳) لحن توصیفی - لحن تعلیمی ۴) لحن شاد - لحن عاطفی

(نمونه دولتی کردستان - ۱۴۰۱)

۸۷۸- کدام بیت، لحن متفاوت دارد؟

(نمونه دولتی بوشهر و هرمزگان - ۱۴۰۱)

- ۱) بی‌تا برآریم دستی ز دل که نتوان برآورد فردا ز گل
- ۲) بنی آدم اعضای یکدیگرند که در آفرینش ز یک گوهرند
- ۳) چو بینی یتیمی سرافکنده پیش مزن بوسه بر روی فرزند خویش
- ۴) مَلِکَا ذکر تو گویم که تو پاکی و خدایی نروم جز به همان ره که توام راهنمایی

۸۷۹- لحن خوانش کدام گزینه درست است؟

(نمونه دولتی خوزستان - ۱۴۰۰)

- ۱) در وقت بهار بنگر و تفکر کن که زمین چگونه زنده شود و چون دیبای هفت رنگ گردد. «لحن تعلیمی»
- ۲) ایران ما، در دل و دامان خود، عزیزکانی را بی‌توجه به رنگ و چهره، نوا و ناله می‌پروراند. «لحن حماسی»
- ۳) این طرف تنها سلاح جنگ، ایمان بود، خانه‌های خاک و خون خورده، مهد شیران و دلیران بود. «لحن میهنی»
- ۴) چشمم به آدمک بسیار عجیبی افتاد که با وقار تمام مرا می‌نگریست. «لحن روایی»

۹۳۲- ترتیب ابیات به لحاظ آرایه‌های «تشبیه، جناس، کنایه، تلمیح و تضاد» کدام است؟ (نمونه دولتی هرمزگان - ۱۴۰۰)

- (الف) گر تکبر می‌کنی با خواجهگان سفله کن
 (ب) از لعل تو گر یابم انگشتری زنه‌ار
 (ج) شد نفس آن دو سه همسال او
 (د) آن کس است اهل بشارت که اشارت داند
 (ه) کمند زلف تو سر حلقه نجات من است
- (۱) الف، د، ج، ب، هـ (۲) هـ، د، ج، ب، الف (۳) هـ، د، ب، ج، الف (۴) الف، د، ب، ج، هـ

۹۳۳- آرایه‌های «جناس، واج‌آرایی، تشبیه بلیغ (اضافه تشبیهی) و تشخیص» به ترتیب در کدام بیت‌ها به کار رفته‌اند؟

- (الف) علم دین، بام گلشن جان است نردبان، عقل و حس انسان است
 (ب) نسیم صبح که بر سرزمین ما گذرد ز خاک پاک، نیاکان تو را سلام دهد
 (ج) دور گردون گر دو روزی، بر مراد ما نرفت دائماً یکسان نماند حال دوران، غم مخور
 (د) کاش من هم عبور تو را دیده بودم کوچه‌های خراسان تو را می‌شناسند

(۱) ب، الف، ج، د (۲) ب، ج، الف، د (۳) ج، ب، د، الف (۴) ب، ج، د، الف (نمونه دولتی - ۱۴۰۰)

۹۳۴- با توجه به عبارت‌های زیر، آرایه‌های «تشخیص، تشبیه، کنایه، تلمیح» به ترتیب در کدام گزینه‌ها آمده است؟

- (الف) بیمار آرام و خندان دیده از جهان فرو بست.
 (ج) همی خواهم از کردگار جهان/ شناسنده آشکار و نهان
 (ب) بلافاصله نور اندیشه‌ای ذهنم را روشن کرد.
 (د) پیر ما گفت: «می‌دانید که این آسیاب چه می‌گوید؟»

(۱) ب، د، ج، الف (۲) د، ب، الف، ج (۳) د، الف، ب، ج (۴) ج، د، ب، الف (نمونه کردستان-۱۴۰۱)

مفهوم و ارتباط معنایی

۹۳۵- مفهوم بیت «به بینندگان، آفریننده را/ نبینی، مرنجان دو بیننده را» در کدام گزینه دیده می‌شود؟

(نمونه دولتی استان تهران - ۱۴۰۱)

- (۱) گرچه عالم را به چشم دوست بیند دیده، لیک
 (۲) چشم ما روشن به نور روی اوست
 (۳) دیده‌ای نیست نبیند رخ زیبای تو را
 (۴) هر آنچه آفریده است بیننده را
 از نظر پنهان بود، پیوسته آن نور بصر
 لاجرم، عالم به چشم ما نکوست
 نیست گوشه‌ای که همی نشنود آوای تو را
 نشان می‌دهند، آفریننده را

۹۳۶- کدام گزینه با بیت مقابل هم‌سویی معنایی ندارد؟

- «به بینندگان آفریننده را
 (۱) ای برتر از خیال و قیاس و گمان و وهم
 (۲) نیابد بدو نیز اندیشه راه
 (۳) بادِ ما و بودِ ما از دادِ توست
 (۴) نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم ننگی
 نبینی مرنجان دو بیننده را»
 وز هرچه گفته‌اند و شنیدیم و خوانده‌ایم
 که او برتر از نام و از جایگاه
 هستی ما جمله از ایجادِ توست
 نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی

۹۳۷- کدام بیت با بیت زیر هم‌سوایی معنایی دارد؟

(نمونه دولتی خراسان رضوی - ۱۴۰۱)

- «به بینندگان آفریننده را
 ۱) گر پیر مغان مرشد من شد چه تفاوت
 ۲) بزرگیش ناید به وهم اندرون
 ۳) نه جای تهی رفتن از وی رواست
 ۴) کوه و دریا و درختان همه در تسبیح‌اند
- نبینی مرنجان دو بیننده را»
 در هیچ سری نیست که سری ز خدا نیست
 نه اندیشه بشناسد او را که چون
 نه دیدار کردن توان کو کجاست
 نه همه مستمعی فهم کند این اسرار

۹۳۸- ابیات کدام گزینه با همدیگر قرابت معنایی دارند؟

(نمونه دولتی کردستان-۱۴۰۱)

- الف) نیابد بدو نیز، اندیشه را
 ب) دیده‌ای نیست نبیند رخ زیبای تو را
 ج) ملکا ذکر تو گویم که تو پاکی و خدایی
 د) ستودن نداند کس او را چو هست
- که او برتر از نام و از جایگاه
 نیست گوشی که همی نشنود آوای تو را
 نروم جز به همان ره که توام راه نمایی
 میان، بندگی را ببایدت بست
- ۱) الف و ج   ۲) ب و د   ۳) الف و د   ۴) ب و ج

۹۳۹- کدام گزینه با مفهوم عبارت «چشم باز کن تا عجایب بینی که مدهوش و متحیر شوی»، نمی‌تواند رابطه معنایی داشته باشد؟

(نمونه دولتی خراسان رضوی - ۱۴۰۱)

- ۱) ز نورت عقل حیران مانده اینجا
 ۲) چشم بگشا به گلستان و بین
 ۳) چنان پر شد فضای سینه از دوست
 ۴) بر جمال تو چنان صورت چین حیران شد
- ز شرم خویش نادان مانده اینجا
 جلوه آب صاف در گل و خار
 که یاد خویش گم شد از ضمیرم
 که حدیثش همه جا در در و دیوار بماند

۹۴۰- کدام یک از گزینه‌های زیر از نظر معنایی با بقیه متفاوت است؟

(نمونه دولتی فارس - ۱۴۰۱)

- ۱) چو بلبل روی گل ببند، زبانش در حدیث آید
 ۲) عقل حیران شود از خوشه زرین عنب
 ۳) آفرینش همه تنبیه خداوند دل است
 ۴) بر جمال تو چنان صورت چین، حیران شد
- مرا در رویت از حیرت، فرو بسته است گویایی
 فهم عاجز شود از حقه یاقوت انار
 دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار
 که حدیثش همه جا بر در و دیوار بماند

۹۴۱- کدام گزینه با بیت زیر ارتباط معنایی کمتری دارد؟

(نمونه دولتی کردستان - ۱۴۰۰)

- «نعمتت بار خدایا، ز عدد بیرون است
 ۱) تا قیامت سخن اندر کرم و رحمت او
 ۲) فضل خدای را که تواند شمار کرد؟
 ۳) کوه و دریا و درختان همه در تسبیح‌اند
 ۴) گر کسی شکرگزاری کند این نعمت را
- شکر انعام تو هرگز نکند شکرگزار»
 همه گویند و یکی گفته نیاید ز هزار
 یا کیست آن که شکر یکی از هزار کرد
 نه همه مستمعی، فهم کند این اسرار
 نتواند که همه عمر برآید ز سجود

۹۴۲- مفهوم بیت: «کمال است در نفس انسان سخن / تو خود را به گفتار، ناقص مکن» در کدام گزینه آمده است؟

(نمونه دولتی تهران - ۱۴۰۰)

- ۱) مراقب نفس خود بودن   ۲) به کمال رساندن نفس
 ۳) مراقب گفتار خود بودن   ۴) توجه کامل به نفس

از سری کتاب‌های نگاه نو

۱۰۱۴- ساختمان واژگان «شکفته، صبحدم، مسکین و دم‌به‌دم» برابر است با گزینه .... (نمونه دولتی بوشهر - ۱۴۰۱)

- (۱) ویرایش - آهن‌ریا - مویرگ - کهنسالی
(۲) گرمسیر - بزرگراه - بردبار - خود ارزیابی
(۳) آرایه - هوشیار - بنیاد - نوجوانی
(۴) بیانیه - اسفندیار - استوار - پویا نمایی

دانش‌آموز عزیز، حکایت زیر، را با دقت بخوانید و به پرسش‌های «۱۰۱۵ تا ۱۰۱۷» پاسخ دهید.

«بدان که هر کسی صحبت دوستی را نشاید؛ بلکه باید که صحبت با کسی دارند که در وی سه خصلت بود: اول آنکه عاقل بود، که در صحبت نادان هیچ فایده نبود و به آخر به وحشت گُشد، که نادان آن وقت که خواهد با تو نیکویی کند باشد که کاری کند به نادانی که زیان تو در آن بود. دوم آنکه نیکو خُلق بود، که از بدخو سلامت نبود، چون آن خوی بد وی بجنبد حق تو را فرو نهد. سوم آنکه به صلاح بود، که هر که بر معصیت مُصر بود از خدای نترسد، و هر کس از خدای نترسد بر وی اعتماد نبود.»

۱۰۱۵- همهٔ گزینه‌های زیر، به سه خصلت دوست از پایین اشاره دارد به جز .. (نمونه دولتی بوشهر و هرمزگان - ۱۴۰۱)

- (۱) سعدیا راست روان گوی سعادت بردند راستی کن که به منزل نرسد کج رفتار
(۲) هم نشین تو از تو به باید تا تو را عقل و دین بیفزاید
(۳) اقوام روزگار به اخلاق زنده‌اند قومی که گشت فاقد اخلاق مردنی است
(۴) دشمن دانا که غم جان بود بهتر از آن دوست که نادان بود

۱۰۱۶- نقش واژهٔ «بد» در «چون آن خوی بد وی بجنبد حق تو را فرو نهد» با کدام گزینه یکسان است؟

- (۱) ای دل غمدیده، حالت به شود، دل بد مکن وین سر شوریده باز آید به سامان غم مخور
(۲) مار بد تنها تو را بر جان زند یار بد بر جان و بر ایمان زند
(۳) با بدان کم نشین که صحبت بد گرچه پاکی تو را پلید کند
(۴) همه، یکدلانند یزدان شناس به نیکی ندارند از بد هراس

۱۰۱۷- معنای «آخر» در عبارت «در صحبت نادان هیچ فایده نبود و به آخر به وحشت گُشد» برابر با کدام گزینه نیست؟

- (۱) تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار
(۲) خیرت هست که مرغان سحر می‌گویند آخر ای خفته سر از خواب جهالت بردار؟
(۳) ور به سنگ از صحبت خویشم برانی عاقبت خود دلت بر من ببخاشد که آخر سنگ نیست
(۴) یاری اندر کس نمی‌بینیم یاران را چه شد؟ دوستی کی آخر آمد دوستداران را چه شد؟

آزمون نمونه دولتی کشوری ۱۴۰۲

۱۰۱۸- معنای کدام واژه با توجه به جمله نادرست است؟

- (۱) خدایا به دلت مران از درم (خاری)
(۲) نام تو رخصت رویش است و طراوت (اجازه)
(۳) به آن قافله‌ای ملحق شود که به سوی عاشورا می‌رفت. (پیوسته)
(۴) داعیه‌ای در باطن من پدید آمد. (انگیزه)

۱۰۱۹- در چند ترکیب غلط املایی وجود دارد؟

«میوهٔ الوان، سریر ملک وی، موسم کهنسالی، آمل ویرانگری، فراق بال، اقلیت‌های دینی، هجوم بی امان، رنگارنگی لجه‌ها، عقل بازگونه، ترک معاصی، خدمتگذار خوب»

- (۱) سه (۲) چهار (۳) پنج (۴) شش

آزمون ورودی مدارس تیزهوشان سال ۹۵

۱۰۳۳- معنای «که» در بیت «نیابد بدو نیز اندیشه راه / که او برتر از نام و از جایگاه» با معنای همین حرف در کدام

بیت یکسان است؟

(۱) آفرینش همه تنبیه خداوند دل است	دل ندارد که ندارد به خداوند افرار
(۲) این همه نقشِ عجب، بر در و دیوار وجود	هر که فکرت نکنند، نقش بُود بر دیوار
(۳) که تواند که دهد میوهٔ آنوان از چوب	یا که داند که برآرد گل صد برگ از خار
(۴) سعدیا راست روان گوی سعادت بردند	راستی کن که به منزل نرسد کج رفتار

۱۰۳۴- کدام آرایه در هیچ یک از بیت های زیر دیده نمی شود؟

(۱) گفت: بر من تیغ تیز افراشتی	از چه افگندی، مرا بگذاشتی؟
(۲) خار بر پشت، زنی زین سان گام	دولتت چیست؟ عزیزیت کدام؟
(۳) کوه و دریا و درختان همه در تسبیح اند	نه همه مستمعی فهم کند این اسرار
(۴) برق از شوقی که می خندد بدین سان قاه	ابر از هجر که می گرید بدین سان زار زار؟
- (۱) تضاد (۲) تلمیح (۳) تشبیه (۴) جان بخشی

۱۰۳۵- در عبارت زیر کدام زمان فعل یافت نمی شود؟

«اگر ابوحامد محمد غزالی را سرآمد روزگار خویش به شمار آوریم به خطا نرفته ایم. پدرش مردی بافنده بود

و برخی لقب غزالی را به مناسبت پیشه او می دانند.»

- (۱) گذشته بعید (۲) مضارع التزامی (۳) گذشته ساده (۴) گذشته نقلی

۱۰۳۶- سوم شخص مفرد فعل های «گذشته استمراری» و «مضارع اخباری» در همهٔ مصدرهای زیر تنها در یک

حرکت اختلاف دارند، به جز گزینه ...

- (۱) خوردن (۲) بردن (۳) خواندن (۴) کندن

۱۰۳۷- در کدام گزینه، هر سه مورد «نهاد»، «متمم» و «صفت بیانی» دیده می شود؟

(۱) گرچه منزل بس خطرناک است و مقصد بس	هیچ راهی نیست کان را نیست پایان، غم مخور
(۲) دور گردون، گر دو روزی بر مراد ما نرفت	دائماً یکسان نباشد حال دوران، غم مخور
(۳) در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم	سرزنش ها گر کند خار مگیلان، غم مخور
(۴) حافظا! در کنج فقر و خلوت شبهای تار	تا بُود وردت دعا و درس قرآن، غم مخور

۱۰۳۸- رابطهٔ معنایی «دَد» و «جانور» برابر است با ...

- (۱) طرّار و عطار (۲) ققنوس و طایر (۳) توبره و خرقة (۴) خز و دیبا

۱۰۳۹- بر پایهٔ واژه نامهٔ کتاب درسی، «معتقد، سختی و خرسند» به ترتیب با «قائل، مشقّت و قانع» مترادف اند. این

سه واژهٔ مترادف، دارای حرف مشترک «ق» هستند. بر پایهٔ واژه نامهٔ کتاب درسی، در همهٔ گزینه ها مترادف سه واژهٔ

ذکر شده، حرف مشترک مشخص شده را دارند، به جز گزینهٔ ...

(۱) دیر، خیراندیشی، آفرینش ← «ص»	(۲) نکوهش، جرئت، دوری ← «ه»
(۳) کندن، بوی خوش، آرزو ← «ح»	(۴) جلوه گاه، چشم انداز، پیروز ← «ظ»

۱۱۲۱- مفهوم کدام بیت با ابیات دیگر متفاوت است؟

۱) ستایش بود ویژه کردگار	۲) از دست و زبان که برآید
۳) فضل خدای را که تواند شمار کرد؟	۴) نعمت بار خدایا، ز عدد بیرون است
که بر عالمین است پروردگار	کز عهدظ شکرش به درآید
یا کیست آن که شکر یکی از هزار کرد؟	شکر انعام تو هرگز نکند شکرگزار

۱۱۲۲- نقش دستوری واژه مشخص شده در کدام گزینه با گزینه‌های دیگر متفاوت است؟

۱) تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش؟	۲) بامدادی که تفاوت نکند لیل و نهار
۳) عقل حیران شود از خوشه زرین عنب	۴) خبرت هست که مرغان سحر می‌گویند
حیف باشد که تو در خوابی و نرگس، بیدار	خوش بود دامن صحرا و تماشای بهار
فهم، عاجز شود از حقه یاقوت انار	آخر ای خفته، سر از خواب جهالت بردار

آزمون ورودی مدارس تیزهوشان ۱۴۰۲

۱۱۲۳- در کدام گزینه کلمات هم‌خانواده وجود ندارد؟

۱) نعمت بار خدایا، ز عدد بیرون است	۲) ستاره‌ای بدرخشید و ماه مجلس شد
۳) سرو چمان من چرا میل چمن نمی‌کند	۴) اهل هر خانواده، حریم و حرمت یکدیگر و اجتماع را پاس می‌دارند.
شکر انعام تو هرگز نکند شکرگزار	دل رمیده ما را انیس و مونس شد
همدم گل نمی‌شود، یاد سمن نمی‌کند	

۱۱۲۴- با توجه به اشعار زیر، کدام گزینه صحیح است؟

الف) نیاید بدو نیز اندیشه راه	ب) آینه چون نقش تو بنمود راست
ج) تا بود وردت دعا و درس قرآن غم مخور	د) چون تو را نوح است کشتیبان، ز طوفان غم مخور

- ۱) «اندیشه»، «ورد»، «نقش»، «کشتیبان» مسند هستند.   ۲) «راه»، «دعا»، «نقش»، «نوح» مسند هستند.
- ۳) «برتر»، «دعا»، «خطا»، «کشتیبان» مسند هستند.   ۴) «برتر»، «ورد»، «خطا»، «نوح» مسند هستند.

۱۱۲۵- در همه گزینه‌ها فعلی وجود دارد که در طول تاریخ، ساختارش تغییر کرده و امروزه جور دیگری به کار می‌رود

به جز گزینه ...

۱) تا توانی می‌گریز از یار بد	۲) به درگاه لطف و بزرگیش بر
۳) همچو ماهی که فتد ز آب برون، آل نبی	۴) اگر کار به دست من استی، یک ساعت از خدمت نیاسودی.
یار بد بدتر بود از مار بد	بزرگان نهاده بزرگی ز سر
می‌تپیدی دلشان سوخته در بر، تشنه	

پاسخ تشریحی سؤالات

- ۱- گزینه «۳» مسخّر: مطیع، رام
لیل: شب   نهار: روز
- ۲- گزینه «۴» انعام: چهارپایان
الوان: رنگارنگ   مستمع: شنونده
تنبیه: هوشیار کردن، آگاه کردن کسی
- ۳- گزینه «۲»
۴- گزینه «۳»
جهالت: نادانی   اقرار: اعتراف   تقدیر: فرمان
- ۵- گزینه «۴»
۶- گزینه «۱» آخبار (جمع خبر)، آگاهی‌ها
اخبار (مصدر)، آگاه ساختن
اعلام (جمع علم)، اسامی خاص
اعلام (مصدر)، آگاه ساختن
- ۷- گزینه «۴» «حقّه»، با واژه‌های دیگر، هم‌خانواده نمی‌باشد.
۸- گزینه «۴» ذرّین ← زرّین
۹- گزینه «۲» جهالت ← افسار
۱۰- گزینه «۴» اصرار ← آسار
۱۱- گزینه «۱» فعل «نیست» در گزینه «۱» غیر اسنادی در معنای «وجود ندارد» است و نیازی به مسند ندارد.
در سایر گزینه‌ها به ترتیب «در تسبیح، نقش، خوش»، مسند هستند...
- ۱۲- گزینه «۱» که ← نهاد   الوان ← صفت
گل صد برگ ← مفعول
- ۱۳- گزینه «۴» قیامت ← متمم، زیرا بعد از حرف اضافه «تا» آمده.
رحمت ← متمم، زیرا کرم متمم است و واو عطف باعث شده تا رحمت نیز متمم شود.   یکی ← نهاد
همه ← نهاد، زیرا با اسم همراه نشده است
- ۱۴- گزینه «۲»
۱۵- گزینه «۲» خبرت هست ← ضمیر شخصی (آیا برای تو خبر هست)
در سایر گزینه‌ها «ت» در پایان واژه‌های «فکرت، جهالت، غفلت» مربوط به خود کلمه است.
- ۱۶- گزینه «۱» این آسیاب ← صفت اشاره
معرفت این است ← مسند
- ۱۷- گزینه «۱» ترکیب وصفی ← خوشه زرین
ترکیب اضافی ← خوشه عنب/ حقه یاقوت/ یاقوت انار
- ۱۸- گزینه «۳» ملکا ذکر تو گویم تو پاکي تو خدایي
جز به همان ره نروم که تو به من راه نمایی (۶ جمله)
- ۱۹- گزینه «۲» این گزینه از سه جمله تشکیل شده و سایر گزینه‌ها چهار جمله هستند
- ۲۰- گزینه «۱» بیت از سنایی است و «کارنامه بلخ» از آثار وی به شمار می‌رود.
- ۲۱- گزینه «۳»
۲۲- گزینه «۴» کلمات متضاد سایر گزینه‌ها:
(۱) پیر و برنا   (۲) لیل و نهار   (۳) گل و خار
- ۲۳- گزینه «۳» «میان بستن» کنایه از «آماده شدن برای کاری»
۲۴- گزینه «۲» گزینه (۱) تشبیه: گوی سعادت
گزینه (۳) نغمه حروف: تکرار واج «س»
گزینه (۴) تضاد: راسترو، کج‌رفتار
- ۲۵- گزینه «۴» تشبیه: خواب جهالت جناس: سر و سحر
تشخیص: سخن گفتن مرغان   کنایه: سر برداشتن (بیدار شدن)
- ۲۶- گزینه «۳» تضاد: می خندد، می‌گرید
تلمیح: بیت ۳ به آیات قرآن اشاره دارد.
جان بخشی: خندیدن برق/ گریستن ابر
- ۲۷- گزینه «۴» بررسی موارد جناس: گزینه (۱) سر، سحر
گزینه (۲) نهار، بهار   گزینه (۳) باد، بال
- ۲۸- گزینه «۳» بررسی موارد جناس:
گزینه ۱: سر و سرو/ تا و پا   گزینه (۲) رزم و بزم
گزینه (۴) کار و زار
- ۲۹- گزینه «۲» تضاد و مراعات نظیر: گل و خار
کنایه: خار بودن گل‌ها (بی ارزش بودن) جناس: یار و خار
تشبیه: گل روی تو (روی معشوق مانند گل است)
- ۳۰- گزینه «۴» بررسی آرایه‌ها:
(۱) تشبیه: حقه یاقوت انار   تشخیص: حیران شدن عقل
(۲) تشبیه: چو بنفشه   تشخیص: بیدار بودن گل نرگس
(۳) تشخیص: کوه و دریا و درختان تسبیح می‌کنند
مراعات نظیر: کوه و درختان
(۴) کنایه و تلمیح دیده نمی‌شود.

فهرست نمایندگان فروش کتاب های انتشارات نگاه نو فرهنگ

الف) شیراز

۳۶۳۶۱۱۰۵ - ۷	پل معالی آباد، ابتدای ۲۴ متری دینکان	بانک کتاب معالی آباد	۱
۳۲۳۵۶۵۷۰	خیابان ملاصدرا، اول بعثت، نبش کوچه ۳	بانک کتاب صادق	۲
۳۶۲۹۳۱۲۱	خیابان قصردشت، رو به روی کوچه ۴۴ (انتقال خون)	بانک کتاب (عمده فروشی)	۳
۳۶۴۸۰۶۰۹	بولوار بعثت، نرسیده به فلکه سنگی	پخش کتاب	۴
۳۲۲۳۲۲۱۰	خیابان تختی، کوچه جاوید	پخش گلستانه (عمده فروشی)	۵
۳۲۳۱۸۰۴۹	خیابان ملاصدرا، ابتدای خیابان معدل	خوارزمی	۶
۳۲۳۳۵۱۶۹	خیابان مشیرفاطمی، ابتدای معدل، طبقه زیرین	دنیای کتاب (عمده و خرده)	۷
۳۶۲۶۴۲۰۰	خیابان قصردشت، رو به روی کوچه ۴۴، انتقال خون	کتاب فروشی شیراز	۸
۳۸۲۲۲۱۱۲	بلوار زرهی . بین کوچه ۶۲ و ۶۴، روبروی خیابان فلّاحی	مرکز کتاب زرهی	۹
۳۶۲۶۹۸۲۶	چهار راه ملاصدرا، ابتدای رحمت آباد	کتاب فروشی مرکزی	۱۰
۳۶۲۴۹۷۸۳	خیابان معالی آباد، جنب کوچه ۱۵، پایین پاساژ نغمه	کتاب فروشی هیربد	۱۱
۳۶۳۱۹۱۶۵	میدان قصردشت، ابتدای ایمن شمالی، نبش کوچه ۳۶	مرکز کتاب قصردشت	۱۳

ب) شهرستان های فارس

۴۴۴۷۷۳۲۷	میدان شهید منتظری	کتاب فروشی خورشید شب	آباده
۰۹۱۷۴۵۰۴۷۶۸	خیابان شهید غضنفری	کتاب فروشی صفا	سپیدان
۵۴۲۲۳۴۷۴	خیابان جمهوری (منوچهری سابق)، جنب بانک ملی	بانک کتاب	جهرم
۵۴۲۲۶۶۴۹	خیابان جمهوری، راسته طلا فروشان	کلبه کتاب	جهرم
۵۳۳۱۵۲۴۲	خیابان امام خمینی، سه راه دریمی	کتاب فروشی ایران باستان	فسا
۵۳۳۵۲۲۸۵	خیابان روزبهان	خانه کتاب ارشادی	فسا
۴۳۲۲۱۴۷۰	میدان شهرداری، خیابان ۷ تیر	کتاب فروشی نگار	مرودشت
۴۳۲۲۲۲۱۸	میدان شهرداری، خیابان ۷ تیر	کتاب فروشی عزیزی	مرودشت
۴۲۵۲۷۰۵۰	رو به روی مسجد جامع	کتاب فروشی دارابی	نورآباد
۵۳۸۲۱۶۳۳	خیابان قدس پاساژ زحلی طبقه دوم	کتاب فروشی کالج	نیریز
۵۳۸۲۶۸۷۸	رو به روی مدرسه شاهد	کتاب فروشی صادق یار	نیریز

قابل توجه دانش آموزان و همکاران

برای تهیه این کتاب، بهای آن را به حساب زیر واریز نمایند و نشانی کامل پستی خود را از طریق پیامک، واتساپ، ای‌تای یا تماس تلفنی به شماره «۰۹۱۷ ۳۰۱۶۰۸۵» اعلام نمایند تا با پست پیشتاز یا پیک موتوری برای آن‌ها ارسال شود.

سامانه فروش اینترنتی: www.negahenow.com

بانک ملی: حساب جاری شماره «۰۱۰۲۹۹۴۱۳۴۰۰۹» یا انتقال از طریق شبکه شتاب (کارت به کارت)

شماره «۰۳۷، ۹۹۱۴، ۵۴۵۸، ۹۱۴۸» به نام جواد امیرسالاری